

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rakennustuotteiden hyväksynnästä ja laiksi maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rakennustuotteiden hyväksynnästä. Laissa säädettäisiin rakentamisen viranomaisohjauksessa käytettävistä rakennustuotteiden hyväksyntämenetelmistä. Säännökset kohdistuvat tuotteiden käyttämiseen rakentamisessa, mutta eivät varsinaisesti rakennustuotteiden valmistamiseen ja kaupan pitämiseen. Rakennustuotteiden tuotehyväksyntäjärjestelmät ovat osa rakentamisen viranomaisvalvontaa.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset nykyisin käytössä olevista hyväksyntämenetelmistä, joita ovat rakennustuotteiden tyyppihyväksyntä, laaduntarkastusyhteisöjen suorittama laadunvalvonta sekä varmennetut käyttöselosteet.

Suomessa käytössä olevat rakennustuotteiden hyväksyntämenetelmät eivät ole pakollisia eivätkä siten muodosta kaupan teknisiä esteitä. Pakollisina tuotehyväksyntäjärjestelmät voivat muodostaa kaupan teknisiä esteitä. Kaupan teknisten esteiden ylittämiseksi

rakennustuotteiden kaupassa on vuonna 1988 annettu neuvoston direktiivi, jossa on määriteltty rakennustuotteiden CE-merkintäjärjestelmä. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi myös direktiivin rakennustuotteiden CE-merkintää koskevat säännökset.

Rakennustuotteilta vaadittavista ominaisuuksista on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa on myös CE-merkintää ja tyyppihyväksyntää koskevat perussäännökset.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös maankäyttö- ja rakennuslakia rakennustuotteiden tyyppihyväksynnän osalta, siten, että ministeriö, jonka toimivaltaan tyyppihyväksynnän antaminen voimassa olevan lain mukaan kuuluu, voisi valtuuttaa asianmukaiset vaatimukset täyttävän yksityisoikeudellisenkin toimielimen antamaan rakennustuotteiden tyyppihyväksyntöjä.

Esitykseen sisältyvä lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivästä huhtikuuta 2003.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila.....	5
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
2.2. Lainsäädäntö Ruotsissa ja Tanskassa.....	5
2.3. Nykytilan arviointi.....	6
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	7
3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	7
3.2. Keskeiset ehdotukset	8
4. Esityksen vaikutukset.....	9
4.1. Taloudelliset vaikutukset	9
4.2. Organisaatio ja henkilöstövaikutukset	9
4.3. Ympäristövaikutukset	9
4.4. Yritysvaikutukset.....	9
5. Asian valmistelu	9
5.1. Valmisteluvaiheet ja aineisto	9
5.2. Lausunnot.....	10
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	10
6.1. Riippuvuus muista esityksistä.....	10
6.2. Riippuvuus Euroopan yhteisön lainsäädännöstä.....	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11
1. Lakiehdotusten perustelut	11
1.1. Laki rakennustuotteiden hyväksynnästä.....	11
1 luku. Yleiset säännökset.....	11
2 luku. Rakennustuotteen CE-merkintä	11
3 luku. Rakennustuotteen eurooppalainen tekninen hyväksyntä.....	12
4 luku. Rakennustuotteen tyyppihyväksyntä.....	13
5 luku. Rakennustuotteen käyttöselosteen varmentaminen.....	14
6 luku. Rakennustuotteen laadun varmentaminen	14
7 luku. Toimielinten hyväksymistä ja valtuuttamista koskevat yleiset säännökset	15
8 luku. Valtuutettuja ja hyväksytyjä toimielimiä koskevat erityiset vaatimukset	15
9 luku. Toimielimen valtuuttamisesta ja hyväksymisestä päättäminen.....	16
10 luku. Hyväksyntälaitoksen ja hyväksytyyn toimielimen toimintaa koskevat vaatimukset	17
11 luku. Erinäiset säännökset ja voimaantulo	18

1.2. Laki maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:n muuttamisesta	19
2. Tarkemmat säännökset	19
3. Voimaantulo	19
4. Säättämisjärjestys	19
LAKIEHDOTUKSET	20
rakennustuotteiden hyväksynnästä.....	20
maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:n muuttamisesta	28
LIITE	29
RINNAKKAISTEKSTIT	29
maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:n muuttamisesta	29

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Rakentamista koskevat perussäännökset ovat vuoden 2000 alussa voimaan tulleessa maankäyttö ja rakennuslaissa (132/1999). Maankäyttö ja rakennuslaissa rakentamisen ohjauksen tavoitteena on edistää hyvän elinympäristön aikaansaamista, kestäviin ja kulttuuriarvoja huomioon ottaviin ratkaisuihin perustuvaa rakentamista sekä rakennetun ympäristön ja rakennuskannan suunnitelmallista hoitoa ja kunnossapitoa. Rakentamisen yleisiksi edellytyksiksi laissa on säädetty paitsi, että rakennuspaikan tulee olla rakentamiseen sopiva myös että rakennuksen tulee sopia ympäristöönsä sekä täyttää rakenteiden lujuuden ja vakauden, paloturvallisuuden, hygienian, terveyden ja ympäristön, käyttöturvallisuuden, meluntorjunnan sekä energiatalouden ja lämmöneristyksen perusvaatimukset, joita kutsutaan olennaisiksi teknisiksi vaatimuksiksi. Ympäristöministeriö antaa asetuksellaan maankäyttö ja rakennuslakia täydentäviä rakentamista koskevia ja näitä vastaavia yleisiä määräyksiä ja ohjeita, jotka julkaistaan Suomen rakentamismääräyskoelmassa.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on yleisen edun kannalta valvoa, että rakentamisessa noudatetaan, mitä laissa tai asetuksessa säädetään tai niiden nojalla määrätään. Rakentamiseen tarvitaan lain mukaan rakennuslupa. Sen ratkaisee rakennusvalvontaviranomainen. Rakennusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että rakentamisen yleiset edellytykset ovat olemassa. Rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on myös valvoa, että rakennustyö suoritetaan laissa ja asetuksessa säädetty vaatimukset täyttäen. Rakennuspaikalla suoritetaan tarpeellisia katselmuksia ja tarkastuksia sen toteuttamiseksi, että rakentamiselle asetetut vaatimukset täyttyvät.

Rakentamista koskevat tekniset vaatimukset voivat koskea rakenteita, rakennusosia taikka rakennukseen kiinteästi liittyviä tar-

vikkeita, tuotteita tai laitteita. Maankäyttö ja rakennuslaissa on säädetty rakentamiseen käytettävien tuotteiden ominaisuuksista. Rakennustuotteisiin kohdistuvien vaatimusten täyttäminen voidaan maankäyttö ja rakennuslain mukaan todeta ympäristöministeriön tyyppihyväksynnällä. Tyyppihyväksytyjä tuotteita ei tarvitse enää erikseen rakennuslupamenettelyssä ja rakennustyön valvonnassa tarkastaa. Rakennusvalvonnan tueksi on jo aikaisemman rakennuslain voimassa ollessa kehitetty rakennuspaikkakohtaisen valvonnan rinnalle myös muita tuotehyväksyntä menetelmiä. Näitä ovat laadunvalvontaelinten suorittama rakennustuotteiden tuotannon valvonta ja ns. varmennetut käyttöselosteet.

Rakentamista koskevat tekniset määräykset, joiden vaikutus ulottuu tuotteisiin ja niiden käyttöön, voivat muodostua kaupan teknisiksi esteiksi Euroopan talousalueella. Tämän estämiseksi on annettu neuvoston direktiivi rakennusalan tuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä. Direktiivin harmonisointivaatimukset on otettu maankäyttö ja rakennuslaissa huomioon. Lisäksi maankäyttö- ja rakennuslaissa on säädetty direktiivin mukaisen tuotehyväksyntäjärjestelmän perusteista. Niiden mukaan asianmukaisesti CE-merkillä varustetun rakennustuotteen, joka vastaa sille asetettua toimivuustasoa, katsotaan täyttävän tuotteelle sen ilmoitetussa käyttökohteessa asetetut tekniset vaatimukset.

Rakentamisen viranomaisohjausta palvelemaan tuotehyväksyntämenetelmiin kuuluu päätöksentekoa ja valvontaa, josta tulee uuden perustuslain mukaan säätää lailla tai asetuksella. Nämä säännökset on tarkoitettu koota ehdotettuun lakiin rakennustuotteiden hyväksynnästä. Tuotehyväksyntäjärjestelmiä koskevat tarvittavat säädökset ovat maankäyttö ja rakennuslain säädöksiin verrattuna yksityiskohtaisia. Maankäyttö- ja rakennuslain valmistelun ja säätämisen yhteydessä päätettiin tästä syystä laatia erillinen laki rakennustuotteiden hyväksynnästä.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Maankäyttö- ja rakennuslaissa on säädetty tyyppihyväksynnän perusteista sekä asianmukaisesti CE-merkittyjen rakennustuotteiden hyväksyttävyydestä ja CE-merkittyihin rakennustuotteisiin kohdistuvasta markkinavalvonnasta. Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa A 3 on annettu määräyksiä CE merkin käytöstä sekä siihen liittyvästä tuotteiden vaatimuksenmukaisuuden osoittamisesta sekä hyväksyntälaitoksia, varmentamiselimä, tarkastuslaitoksia ja testauslaboratorioita koskevista vaatimuksista.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen tyyppihyväksynnän myöntää ympäristöministeriö. Tyyppihyväksyntäpäätöksessä vahvistetaan rakenteen tai rakennusosan taikka rakennukseen kiinteästi liittyvän tarvikkeen, tuotteen tai laitteen hyväksyttävyyden rakentamisessa. Ministeriön hyväksymä tarkastuselin valvoo jatkuvasti tyyppihyväksytyjen tuotteiden laatua.

Rakentamismääräyskokoelman osassa B 2, joka koskee kantavia rakenteita, on annettu määräykset rakenteiden laadunvarmistuksesta ja rakenteiden kelpoisuuden toteuttamisesta. Laadunvarmistuksesta ja kelpoisuuden toteuttamisesta on annettu ohjeita lisäksi rakentamismääräyskokoelman osissa B 4 betonirakenteita koskevissa ohjeissa, B5 kevytbetoniharkkorakenteita koskevissa ohjeissa, B6 teräsohutlevyrakenteita koskevissa ohjeissa, B7 teräsrakenteita koskevissa ohjeissa, B 8 tiilirakenteita koskevissa ohjeissa ja B 10 puurakenteita koskevissa ohjeissa. Määräyksissä edellytetään, että rakenteiden, rakennusaineiden ja tarvikkeiden ominaisuuksista ja käyttöön liittyvistä seikoista hankitaan etukäteen riittävät tiedot ja että niiden ominaisuuksia valvotaan ennakkokokein ja työaikaisin kokein. Rakennuspaikkakohtaiset kokeet voidaan määräysten mukaan korvata valmistusta koskevalla laadunvalvonnalla. Määräysten mukaan valmistuksen tulee tapahtua ympäristöministeriön hyväksymän tarkastuselimen valvonnassa. Joissakin tapauksissa valtion teknillinen tutkimuslaitos on jo määräyksissä hyväksytty tarkastuslaitok-

seksi. Rakennuspaikkakohtaiset kokeet voidaan erikseen määritellyissä tapauksissa korvata myös standardin mukaisuutta koskevalla asianmukaisella merkinnällä.

Rakentamismääräyskokoelman osassa B 4 betonirakenteita koskevissa ohjeissa edellytetään, että erikseen luetelluilla betonirakenteissa käytettävillä aineilla, tarvikkeilla ja menetelmillä on voimassa oleva varmennettu käyttöseloste. Määräyskokoelman osassa B 5 kevytbetoniharkkorakenteita koskevissa ohjeissa edellytetään, että rakenteissa käytettävillä erikoislaasteilla on voimassa oleva varmennettu käyttöseloste ja että rakenteisiin käytetään muutoinkin hyväksytyjen standardien tai varmennettujen käyttöselosteiden mukaisia aineita ja tarvikkeita. Määräyskokoelman osissa B 6 teräsohutlevyrakenteita koskevissa ohjeissa ja B 7 teräsrakenteita koskevissa ohjeissa edellytetään, että teräsohutlevyrakenteisiin ja -rakenteisiin ja muihin teräsrakenteisiin ja rakenteisiin käytetään hyväksytyyn standardin tai varmennettun käyttöselosteen mukaisia aineita ja tarvikkeita. Määräyskokoelman osassa B 9 betoniharkkorakenteita koskevissa ohjeissa edellytetään, että harkkorakenteisiin käytetään sovellettavien standardien tai varmennettujen käyttöselosteiden mukaisia aineita ja tarvikkeita. Käyttöseloste on kokeisiin perustuva selvitys aineiden ja rakenteiden ominaisuuksista, käyttökelpoisuudesta ja käyttötavoista taikka tietyn menetelmän käyttöön liittyvistä seikoista. Käyttöselosteen varmentaa ympäristöministeriön hyväksymä tarkastuslaitos. Käyttöselosteen varmentaja voi edellyttää valmistajalta laadunvalvontaa.

2.2. Lainsäädäntö Ruotsissa ja Tanskassa

Ruotsi

Ruotsissa ei ole erillistä rakennustuotteiden hyväksyntää koskevaa lainsäädäntöä. Tuotteita koskevat vaatimukset liittyvät aina rakennuskohteisiin. Rakentamista koskevan keskeisen lainsäädännön muodostavat kaavoitus ja rakennuslaki, kaavoitus- ja rakennusasetus sekä laki rakennuskohteiden teknisistä vaatimuksista ja tähän liittyvä asetus. Edellä mainittujen säädösten nojalla Ruotsin keskeinen rakennusviranomainen, on antanut

teknisiä rakentamismääräyksiä ja ohjeita sekä lisäksi julkaissut rakenteiden suunnittelusta erillisiä määräyksiä.

Rakennustuotedirektiivin mukaisesta tuotteiden hyväksynnästä ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta on säädetty rakennuskohteiden teknisistä vaatimuksista annetussa laissa ja asetuksessa sekä CE-merkinnästä annetussa laissa.

Rakennustuotteiden hyväksyntä perustuu toistaiseksi käytännössä laajalti tyyppihyväksyntään sekä valmistuksen valvontaan. Rakennuskohteiden teknisistä vaatimuksista annettuun lakiin on otettu säännökset sekä pakollisesta että vapaaehtoisesta tyyppihyväksynnästä. Asuntovirasto on antanut tarkemmat määräykset ja ohjeet tyyppihyväksynnästä sekä valmistuksen valvonnasta. Toistaiseksi ainoastaan vapaaehtoinen tyyppihyväksyntäjärjestelmä on otettu käyttöön.

Ruotsissa on siirrytty avoimeen järjestelmään tyyppihyväksyntätoiminnassa. Hyväksynnän myöntävän toimielimen tulee olla akkreditoitu tehtävään teknisestä tarkastuksesta annetun lain nojalla. Akkreditoinnin edellyttämän arvioinnin suorittaa SWEDAC. Käytännössä Ruotsissa tyyppihyväksynnästä huolehtivat useat tehtävään akkreditoidut toimielimet.

Vastaava vaatimus akkreditoinnista koskee myös toimielimiä, jotka suorittavat valmistuksen valvontaa, varmennusta ja testausta.

Tanska

Tanskassa keskeinen säännöstö on rakennuslaissa ja sen nojalla annetuissa kahdessa rakentamismääräyskoonnoksessa, joista toista sovelletaan yksinomaan pieniin rakennuksiin. Tanskassa ei ole rakennustuotteita ja niiden hyväksyntää ja valvontaa koskevaa erillistä lainsäädäntöä. Rakentamismääräykset esitetään laajalti toiminnallisina vaatimuksina.

Tanskan tuotehyväksyntäjärjestelmä muodostuu nykyisin standardinmukaisuuden osoittamisesta sekä pakollisesta tyyppihyväksynnästä. Standardinmukaisuuden osoittamisessa nojaututaan sekä vapaaehtoiseen järjestelmään että rakentamismääräyksiin perustuvaan järjestelmään.

Rakennusmateriaalit ja rakenteet, joiden

ominaisuuksia ei ole mahdollista arvioida nojautumalla suoraan rakentamismääräyskoelman vaatimukseen ja ohjeisiin kuuluvat pakollisen tyyppihyväksynnän piiriin. Lisäksi on voimassa pakollinen tyyppihyväksyntä vesi- ja viemärlaitteille. Pakolliset tyyppihyväksynät myöntää ETA Danmark A/S. ETA Danmark on valtion omistama osakeyhtiö, jonka ministeriö on valtuuttanut huolehtimaan pakollisesta tyyppihyväksynnästä. Tätä ennen tyyppihyväksyntä oli ministeriön tehtävä.

Tanska rakennustuotedirektiivi on pantu täytäntöön sellaisenaan erillisellä täytäntöönpano- säädöksellä, mikä on tapahtunut rakennuslain valtuuksin ministeriön päätöksellä. Elinkeino- ja asuntohallitus on antanut vuonna 2002 yleiskirjeen rakennustuotteiden CE-merkinnästä.

2.3. Nykytilan arviointi

Tuotehyväksyntäjärjestelmiä on rakentamisessa kehitetty lähinnä viranomaisohjauksen ja erityisesti rakennusvalvonnan tarpeista. Annettaessa uusia rakentamismääräyksiä niihin on liitetty rakennusvalvontaa helpottavia tuotteiden tarkastuksia ja laadunvalvontaa sisältäviä menettelyjä kuhunkin tilanteeseen parhaaksi katsotulla tavalla sovitettuna. Tuloksena on syntynyt nykyinen tuotehyväksyntäjärjestelmä, jonka perusteet on uusimman CE-merkkijärjestelmän osalta ja nyttemmin myös tyyppihyväksyntää koskevalta osalta otettu lakiin, mutta joka muilta osin perustuu edelleen Suomen rakentamismääräyskokoelmassa julkaistuihin ympäristöministeriön määräyksiin ja ohjeisiin.

Rakennustuotteiden hyväksyntämenettelyissä on kaikissa samankaltaisia osia. Esimerkiksi ympäristöministeriön hyväksymä tarkastuselin valvoo tyyppihyväksytyjen tuotteiden laatua, ministeriön hyväksymä tarkastuselin myös valvoo eräiden sellaisten tuotteiden valmistusta, joilta ei vaadita työpaikkakohtaisten näytteiden tutkimista, ja ministeriön valtuuttama käyttöselosteen varmentaja voi edellyttää valmistajalta hyväksytyä laadunvalvontaa. Monista samankaltaisista asioista on kuitenkin säädetty eri järjestelmissä eri tavalla. Uuden CE-merkkijärjestelmän voimaantultua erot ko-

rostuvat ja saattavat johtaa siihen, että joitakin järjestelmiä katsotaan viranomaisohjauksessa suosittavan. Samoista asioista annettavien säännösten erilaisuus saattaa muutoinkin hankaloittaa tuotehyväksyntäjärjestelmän kokonaisuuden hallittavuutta.

Rakentamisen normiohjausta, erityisesti lainsäädäntöä täydentävin hallinnollisin määräyksin ja ohjein, on valmisteltu lähes poikkeuksitta yhteistyössä rakentamisen toimialan eri osapuolten kanssa. Yhteistyö on tehokkuutta tavoitellessa ulotettu myös mm. tuotehyväksyntäjärjestelmien käytännön toteutukseen. Rakentamismääräyksissä edellytetty laadunvalvonta ja käyttöselosteiden varmentaminen on alun alkaen ajateltu toteuttavan siten, että laadunvalvontaa suorittaa ja käyttöselosteita varmentaa ministeriön valvonnassa rakennustuotteiden valmistajien järjestöt, joista keskeisimpiä toimijoita ovat olleet Suomen Betoniyhdistys, Teräsrakenneyhdistys sekä Betoniteollisuuden laaduntarkastus yhdistys, Teräsrakenteiden laaduntarkastusyhdistys ja Puurakenteiden laaduntarkastusyhdistys. Ministeriön määräyksissä ja ohjeissa on joissakin tapauksissa Valtion teknilliselle tutkimuskeskukselle suoraan annettu näitä tehtäviä. Myös Suomen rakennusinsinöörien liitolle on rakentamismääräyksissä annettu näitä tehtäviä.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana rakennusalan järjestökentässä on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Laaduntarkastusyhdistykset ovat kaikki liittyneet samaan Rakennustuotteiden laatu yhdistykseen ja se puolestaan on liittynyt osaksi SFS sertifiointi-Oy:tä. Muutoinkin järjestökentässä on tapahtunut yhdistymisiä. Huomionarvoinen muutos toimijakentässä on myös se, että tuotehyväksyntään liittyviä palveluja on yhä laajemmin ryhdytty tarjoamaan yhtiömuodossa. Samanaikaisesti palvelujen tarjoajiin kohdistuviin vaatimuksiin kiinnitetään enenevästi huomiota, näiden joukossa pätevyyteen ja riippumattomuuteen.

Palvelutoimintojen yhtiöittämiseen on myös julkisella sektorilla menty varsin laajasti. Tällä tavoitellaan kasvavaa tehokkuutta, erityisesti suurempaa kustannustehokkuutta ja joustavampaa sopeutumista kohdattaviin muutosvaatimuksiin. Monet yhtiötetyt palvelutehtävät on julkisella sektorilla myös yk-

sityistetty. Yksityiselle sektorille on siirretty myös sellaisia palvelutehtäviä, jotka ovat joitakin vaikutuksiltaan edelleen hallintotehtäviin rinnastettavia. Tässä kehityksessä myös eräät vanhastaan yksityisten toimijoiden varassa olevat tehtävät on katsottu hallintotehtäviin rinnastuviksi. Monet tuotehyväksyntään liittyvät palvelut ovat luonteeltaan tällaisia.

Uudessa perustuslaissa on säädetty edellytyksistä antaa hallintotehtäviä muille kuin viranomaiselle. Tämä voidaan toteuttaa perustuslain mukaan vain lailla. Edellytyksenä on, että tehtävän siirtäminen yksityiselle ei vaaranna perusoikeuksia eikä oikeusturvaa eikä muitakaan hyvän hallinnon vaatimuksia.

Tuotehyväksyntään liittyvät tehtävät on katsottu hallintoon rinnastuvaksi, jos ne perustuvat lakiin tai asetukseen ja jos niillä on hallintopäätökselle tyypillisiä oikeusvaikutuksia. Tällaiseksi on katsottava muun muassa se, että tuotteiden markkinoinnin tai käytön edellytyksenä on tuotteen ominaisuuksien varmentaminen. Myös toimien tosiasialliset vaikutukset saattavat johtaa siihen, että niiden on katsottava rinnastuvan hallintotoimintaan.

Perustuslain säännösten mukaisessa tarkastelussa nykyisessä tuotehyväksyntäjärjestelmässä on selviä puutteita muun muassa siinä, että järjestelmää ei ole riittävästi otettu huomioon lain tasolla.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Euroopan yhteisön sisämarkkinalainsäädäntö tuo mukanaan kasvavassa määrin tuotekohtaisia toimivuustarkasteluja ja siihen liittyen standardisointia ja teknistä hyväksyntää sekä vaatimustenmukaisuuden varmentamista ja tätä palvelevia testauksia ja laadunvalvontaa. Eurooppalaisten tuotehyväksyntäjärjestelmien ohella nykyisin käytössä olevilla kansallisilla tuotehyväksyntäjärjestelmillä tulee edelleen olemaan sijansa eu-

rooppalaisia järjestelmiä täydentävinä järjestelminä. Niihin joudutaan turvautumaan mo-
niin vuosiin laajasti jo senkin vuoksi, että
eurooppalaiset järjestelmät ovat käytettävissä
varsin hitaasti odotettaessa standardien val-
mistuttua ja eurooppalaisten teknisten hyväk-
syntöjen yleistymistä. Eurooppalaiset järjes-
telmät eivät sitä paitsi ole tarkoitettu kaiken
kattaviksi. On myös nähtävissä, että euroop-
palaiset tuotehyväksyntäjärjestelmät luovat
uuden tyyppistä kysyntää nykyisille kansalli-
sille järjestelmille. Eurooppalaiset yhdenmu-
kaistetut standardit usein nimittäin edellyttä-
vät kansallisia päätöksiä standardeissa määri-
teltyjen ominaisuuksien vaatavuustasoista ja
tällaisiin päätöksiin eivät eurooppalaiset tuo-
tehyväksyntäjärjestelmät yllä.

Vaihtoehtoinen tie tuotekohtaiselle ohjauk-
selle voisi olla tuoteturvallisuuslainsäädän-
nön kehittäminen laaja alaisemmin tuotekohtaisia vaatimuksia sisältäväksi. Tässä järjes-
telmässä vaatimusten mukaisuus ratkaistai-
siin viimekädessä olennaisesti väljemmän
sääntelyn perusteella osana riita asiain ratkai-
sua yleisissä tuomioistuimissa. Järjestelmän
toimivuus perustuisi keskeisiltä osin toimi-
viin kilpailuolosuhteisiin ja markkinameka-
nismiin.

Esityksen tarkoituksena on luoda lainsäädännöllinen perusta käytössä oleville tuotehyväksyntä-järjestelmille ja niiden kehittämiseksi. Tuotehyväksyntäjärjestelmät sinänsä palvelevat rakennusten suunnittelun, rakennustuotteiden kehittelyn ja tuotannon sekä rakentamisen järjeistämistä. Osana rakennusvalvontaa se palvelee myös rakentamisen normiohjauksen kehittämistä. Nämä molemmat luovat edellytyksiä innovaatioiden hyväksikäytölle rakentamisen toimialalla ja muutoinkin toimialan kustannustehokkaalle kehittämiselle. Yksityisen kansalaisen kannalta tuotehyväksyntäjärjestelmillä pyritään varmistamaan rakennusten turvallisuutta ja terveellisyttä sekä energiatehokkuutta. Tuoteohjauksessa pyritään ottamaan huomioon myös se, että rakennukset ovat koko elinkaarella tarkasteltuna kokonaistaloudellisesti edullisia.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Lakiin ehdotetaan otettavaksi tarvittavat

säännökset rakennustuotteiden CE-merkinnästä ja eurooppalaisesta teknisestä hyväksynnästä. Näitä ovat CE-merkinnän edellytyksiä ja vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevat säännökset sekä eurooppalaisen teknisen hyväksynnän edellytyksiä ja hyväksynnän perusteita koskevat säännökset. Tässä yhteydessä on säädettävä myös eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antamisesta ja hyväksynnän voimassaolosta. Ehdotetuilla säännöksillä saatettaisiin Suomessa voimaan neuvoston direktiivi rakennusalan tuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä siltä osin, kuin se on tähän mennessä saatettu voimaan ympäristöministeriön asetukseen rinnastettavilla Suomen rakentamismääräyskokoelmassa julkaistuilla ministeriön antamilla määräyksillä ja ohjeilla.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi tarvittavat säännökset myös rakennustuotteen tyyppihyväksynnästä, rakennustuotteen käyttöselosteen varmentamisesta sekä rakennustuotteen laadun varmistamisesta. Tässä yhteydessä on säädettävä myös tyyppihyväksynnän antamisesta, hyväksynnän perusteita sekä tyyppihyväksyntään liittyvästä valvonnasta, rakennustuotteen käyttöselosteesta ja sen varmentamisesta sekä tuotteiden valmistuksen laadunvalvonnan perusteista.

Rakennustuotteiden hyväksyntä ja siihen liittyvät toimet on hyväksyntään liittyvien oikeudellisten ja tosiasiallisten vaikutusten vuoksi rinnastettava julkiseen hallintotoimintaan. Rinnastus on perusteltu jo sen vuoksi, että tuotehyväksynnästä on säädetty Euroopan yhteisön lainsäädännön velvoittamana ja myös sen merkityksen vuoksi, mikä tuotehyväksynnälle annetaan rakentamisen ohjauksessa ja valvonnassa. Tämän vuoksi lakiin on otettava myös Suomen perustuslain edellyttämät säännökset perusoikeuksien ja oikeusturvan sekä hyvän hallinnon vaatimusten täyttämisen varmistamiseksi. Näitä ovat rakennustuotteiden hyväksyntään osallistumisen yleiset edellytykset, eri toimielimiä koskevat yksilöidymät vaatimukset, toimielimen valtuuttamista ja hyväksymistä koskeva päätöksenteko sekä hyväksyntälaitoksen ja hyväksytyn toimielimen toimintaa koskevat vaatimukset.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Valtion talouden kannalta ei rakentamisen viranomaisohjaukseen tule sellaisia uusia elementtejä, joilla olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. CE-merkittyjen tuotteiden kauppa lisääntyy ja se merkitsee kansallisten rakennustuotteiden hyväksyntään osallistuvien laitosten tulojen lisääntymistä. Vastaavasti ympäristöministeriön saamat tyyppihyväksyntämaksut vähenevät.

Rakennustuotteiden markkinavalvonta myös kasvaa tuotehyväksynnän käytön laajetessa ja järjestelmien kehittyessä. Sen on arvioitu olevan kustannuksiltaan vuonna 2002 noin 0,2 milj. euroa. Volyymi voi tästä vielä jonkun verran kasvaa.

Hyväksyntäjärjestelmien kustannusten yhteisvaikutus rakennustuotteiden hintatasoon on vähäinen eikä sillä voida katsoa olevan vaikutuksia sen enempää kuntatalouteen kuin kotitalouksiinkaan.

Rakennustuoteteollisuus on käyttänyt jo nyt kaikkia esitykseen sisältyvässä laissa olevia tuotehyväksyntämenettelyjä. Näiden kustannuksiin ei ole tulossa merkittäviä muutoksia. Laissa mainitulta toimielimeltä, arviointielimeltä, tarkastuslaitokselta ja testauslaboratoriolta edellytetään hyväksyttävää vastuuvakuutusta. Vakuutuksen kulut laitokset kattavat toimintamaksuillaan.

On arvioitavissa, että uuden lain mukainen tuotehyväksyntäjärjestelmä antaa suunnittelijoille ja urakoitsijoille entistä paremmat edellytykset valita markkinoilta vaatimukset täyttäviä tuotteita, joiden valmistajien välillä on terve kilpailutilanne. Tästä seuraa, että rakennuskustannuksiin ei ole tuotteiden osalta nousupaineita. Selkeä tuotehyväksyntäjärjestelmä tuo myös sujuvuutta kunnallisen rakennusvalvonnan työhön.

4.2. Organisaatio ja henkilöstövaikutukset

Ehdotetulla lailla ei ole valtion ja kunnan hallinnossa välittömiä organisaatio ja henkilöstövaikutuksia. Mikäli tyyppihyväksynnässä siirryttäisiin laajasti valtuutettujen hyväksyntälaitosten käyttöön ympäristöministeri-

össä vapautuisi noin 1,5 henkilötyövuotta muihin tehtäviin. Laissa mainittujen toimielimien osalta uudet säännökset henkilöstön asiantuntemuksen, luotettavuuden ja riippumattomuuden osalta voivat yksittäistapauksissa aiheuttaa henkilöstöjärjestelyjä.

4.3. Ympäristövaikutukset

Rakennustuotteiden hyväksyntäjärjestelmät vähentävät ympäristökuormia aina kun testattaville ominaisuuksille on asetettu raja arvoja ympäristön kannalta. Hyväksynnän kautta tuotteet merkitään ja niiden uusiokäyttö helpottuu ja kierrätettävyys paranee, koska merkinnän perusteella ovat valmistusajankohdan tuoteominaisuudet jäljitettävissä.

4.4. Yritysvaikutukset

Rakennustuotteiden valmistajien tai maahantuojien kannalta uusi laki selkeyttää käytäntöjä. Menettelyt tulevat yhdenmukaisemmiksi ja valmistajille tehtäviä suorittavien toimielinten roolit selkiytyvät.

Sisämarkkinoilla rakennustuotteiden liikkuvuus on kilpailun edellytys. Ehdotettu laki palvelee tuotteiden liikkuvuutta.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja aineisto

Hallituksen esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä virkatyönä. Valmistelun aikana on kuultu keskeisiä toimijoita ja sidosryhmiä. Valmistelussa ollaan oltu yhteydessä oikeusministeriöön, kauppa ja teollisuusministeriöön, sisäasiainministeriöön sekä liikenne- ja viestintäministeriöön.

Valmistelussa on käytetty hyväksi ympäristöministeriön toimeksiannosta oikeustieteen lisensiaatti Jouni Alasen laatimaa selvitystä rakennustuotteiden tuotehyväksyntäsäännöstöstä Englannissa, Saksassa, Hollannissa, Tanskassa ja Ruotsissa. Niin ikään valmistelussa on otettu huomioon Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ympäristöministeriön toimeksiannosta laatima selvitys Euroopassa käytössä olevista tuotehyväksyntäjärjestelmistä.

5.2. Lausunnot

Ehdotuksesta hallituksen esitykseksi rakennustuotteiden hyväksyntää koskevaksi lainsäädännöksi on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta:

Oikeusministeriö
 Kauppa- ja teollisuusministeriö
 Sisäasiainministeriö
 Liikenne ja viestintäministeriö
 Ratahallintokeskus
 Tiehallinto
 Mittatekniikan keskus
 Valtion teknillinen tutkimuskeskus
 Turvatekniikkakeskus
 Rakennustarkastusyhdistys RTY
 Suomen kuntaliitto
 Rakennustietosäätiö
 SFS sertifiointi Oy
 Rakennusteollisuuden keskusliitto
 Rakennustuoteteollisuus RTT ry
 Suomen betoniyhdistys
 Metsäteollisuus ry.
 Wood Focus Oy
 Teräsrakenneyhdistys
 Suomen metalliteollisuuden keskusliitto
 Suomen ilmateknillinen toimialayhdistys SI-TY
 Suomen muoviteollisuusliitto
 Fimtekno Oy
 Fortum power and heat Oy

Lausunnoissa lakia rakennustuotteiden hyväksynnästä on lähes poikkeuksetta pidetty tarpeellisena.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1. Riippuvuus muista esityksistä

Kauppa- ja teollisuusministeriö on käynnistänyt standardisoimista koskevan lainsäädännön uudistamisen.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on käynnistänyt hankkeen teknisiä arviointitehtäviä koskevien hallinnollisten ja oikeudellisten kysymysten selvittämiseksi. Asiasta on valmistunut työryhmän selvitys vuoden 2001 marraskuussa.

Molemmissa hankkeissa sivutaan tuotehyväksyntään tässä hallituksen esityksessä liitettyjä asioita. Ristiriitaa tämän ja mainittujen hankkeitten kanssa ei ole.

6.2. Riippuvuus Euroopan yhteisön lainsäädännöstä

Ehdotetussa laissa otetaan huomioon 21 päivänä joulukuuta 1988 annettu neuvoston direktiivi rakennusalan tuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 89/106/ETY siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen (93/68/ETY). Lakia täydennetään asiasta annettavalla ympäristöministeriön asetuksella. Tähän saakka kaikki tarvittavat säädökset ovat olleet Suomen rakentamismääräyskokoelmassa osassa A 3 julkaisutussa 6 päivänä marraskuuta 1995 annetussa ympäristöministeriön päätöksessä rakennustuotteita koskevista määräyksistä ja ohjeista. Voimassa olevat ja annettavat säännökset eivät ole ristiriidassa keskenään.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki rakennustuotteiden hyväksynnästä

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Laissa säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettussa viranomaisen valvomassa rakentamisessa käytettävien rakennustuotteiden hyväksymismenettelyistä. Maankäyttö- ja rakennuslain 152 §:ssä on säädetty rakennustuotteilta vaadittavista ominaisuuksista yleisesti. Lain 13 §:ssä tarkoitetuissa Suomen rakentamismääräyskokoelmassa julkaistuissa rakentamista koskevissa teknisissä määräyksissä ja ohjeissa olevat rakentamista koskevat vaatimukset heijastuvat usein rakennustuotteisiin. Näissä määräyksissä ja ohjeissa on myös joitakin rakentamisessa käytettäviä tuotteita suoraan koskevia yksityiskohtaisempia vaatimuksia.

Säädettävä laki soveltuu myös muuhun rakennustuotteiden hyväksyntään kuten esimerkiksi pelastustoimeen kuuluvaan rakennuksiin asennettavien paloturvallisuuslaitteiden hyväksyntään tai liikenne- ja viestintäministeriön toimialaan kuuluvaan tierakentamisessa käytettävien rakennustuotteiden hyväksyntään. Lain soveltamisesta laajemmin tulisi säätää erikseen niin kuin 2 §:ssä ehdotetaan.

2 §. *Lain soveltamisala.* Lain soveltamisala on 1 momentissa rajattu maankäyttö ja rakennuslaissa tarkoitettuun rakentamiseen yleisesti. Soveltamisalaan ei 1 momentin mukaan kuulu muun muassa katujen, teiden, siltojen, ratojen ja väylien rakentaminen, jota maankäyttö ja rakennuslaki saattaa koskea vain maankäytöllisesti tai ympäristöllisten vaatimusten perusteella. Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät samalla tavalla myös energian ja tiedonsiirtoverkkojen ja niihin liittyvien mastojen ja johtopylväiden rakentaminen, joiden teknisestä ohjauksesta ei myöskään ole säädetty maankäyttö ja rakennuslaissa.

Toisessa ja kolmannessa momentissa on säädetty erikseen lain soveltamisesta niihin rakennustuotteiden hyväksymismenettelyihin, joista maankäyttö ja rakennuslaissa on annettu erityisiä säännöksiä. Näitä ovat tyyppihyväksyntä, josta on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:ssä, ja CE-merkkijärjestelmä, josta on säädetty saman lain 152 §:ssä. Muut käytössä olevat hyväksymismenettelyt perustuvat Suomen rakentamismääräyskokoelmassa julkaistuihin määräyksiin ja ohjeisiin.

Neljännän momentin nojalla lakia voitaisiin soveltaa myös muuhun rakennustuotteiden hyväksyntään. Tästä tulisi aina säätää erikseen muussa laissa taikka valtioneuvoston tai ministeriön asetuksessa. Soveltamisesta päättäisi kussakin tapauksessa toimivaltainen ministeriö.

Samassa yhteydessä kun lakia päätettäisiin soveltaa myös muuhun rakennustuotteiden hyväksyntään tulisi päättää siitä, mikä ministeriö olisi velvollinen ja toimivaltainen suorittamaan tässä laissa ympäristöministeriölle säädettyjä tehtäviä.

2 luku. Rakennustuotteen CE-merkintä

3 §. *CE-merkinnän edellytykset.* Rakennustuotteiden varustamisesta CE merkinnällä on annettu Euroopan unionin neuvoston direktiivi rakennusalan tuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 89/106/ETY. Direktiiviä kutsutaan yleisesti rakennustuotedirektiiviksi. Direktiiviä on vähäisiltä osin muutettu vuonna 1993 (93/68/ETY).

Direktiivillä pyritään yhdenmukaistamaan rakentamisen olennaisia vaatimuksia koskeva jäsenvaltioiden lainsäädäntö siten, että sikäli kuin kansallisessa lainsäädännössä rakentamiselle asetetaan olennaisia vaatimuksia, niiden tulee olla yhdenmukaisia direktiivissä määriteltyjen vaatimusten kanssa. Direktiivi ei kuitenkaan edellytä, että jäsenvaltiot sisällyttäisivät lainsäädäntöönsä kaikki olennaiset

vaatimukset. Suomessa direktiivin mukaiset olennaiset vaatimukset on kaikki sisällytetty maankäyttö ja rakennuslain 117 §:ään.

Direktiivin olennaiset vaatimukset kohdistuvat rakennukseen eikä yksittäisiin rakennustuotteisiin.

Direktiivin toimeenpanoon liittyen Euroopan yhteisöjen komissio on sopinut Euroopan standardisoiemisjärjestöjen CENin (Comité Européen de Normalisation) ja CENELECin (Comité Européen de Normalisation Electrotechnique) kanssa niiden rakennustuotteita koskevien standardien valmistamisesta ja hyväksymisestä, jotka on tarkoitus saattaa voimaan kussakin jäsenmaassa. Näissä standardeissa on tarkoitus määritellä komission toimeksiannon mukaisesti tuotteilta mitattavat ominaisuudet. Standardissa määriteltyjen vaatimusten mukaisuus osoitetaan tuotteen kiinnitettävällä CE-merkillä.

Direktiivissä on säädetty myös eurooppalaisesta teknisestä hyväksynnästä, jonka perusteella tuote voidaan varustaa CE-merkillä. Direktiivin mukaan CE-merkkiä voidaan käyttää niin ikään osoittamaan, että tuote täyttää sellaisessa jäsenvaltion kansallisessa teknisessä eritelmässä asetetut vaatimukset, jonka eritelmän komissio on jäsenvaltioille ilmoittanut vastaavan rakennuskohdetta koskevia yhdenmukaistettuja olennaisia vaatimuksia.

Direktiivin mukaiset rakennustuotteiden CE-merkintää koskevat edellytykset on sisällytetty Suomen lainsäädäntöön Suomen rakentamismääräyskokoelmassa osassa A 3 julkaistuilla ympäristöministeriön määräyksillä ja ohjeilla rakennustuotteista. Säännökset on tarkoitus sisällyttää rakennustuotteiden hyväksynnästä annettavan lain 3 §:ään.

Maankäyttö- ja rakennuslain 152 §:ssä, jossa säädetään rakennustuotteilta vaadittavista ominaisuuksista, on säädetty myös, että asianmukaisesti CE-merkillä varustettu rakennustuote, joka vastaa sille asetettua toimivuustasoa, katsotaan täyttävän tuotteelle sen ilmoitetussa käyttökohteessa asetetut tekniset vaatimukset.

4 §. *Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen.* Rakennustuotedirektiivissä on säädetty, miten CE-merkintään oikeuttava rakennustuotteiden vaatimuksenmukaisuus voidaan todeta. Vaatimustenmukaisuuden osoittami-

seksi käytettävät menetelmät on määritelty direktiivin liitteessä. Komissio päättää, mitä menetelmää kunkin tuotteen tai tuoteryhmän kohdalla on käytettävä. Komission päätöksenmukainen vaatimustenmukaisuuden osoittamisen menetelmä sisältyy yhdenmukaistettuun standardiin.

Vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevat direktiivin säännökset on sisällytetty Suomen lainsäädäntöön edellä mainitussa Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa A 3 olevilla ympäristöministeriön määräyksillä ja ohjeilla. Säännökset ehdotetaan nyt otettavaksi rakennustuotteiden hyväksynnästä annettavan lain 4 §:ään.

3 luku. **Rakennustuotteen eurooppalainen tekninen hyväksyntä**

5 §. *Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän edellytykset.* Rakennustuotedirektiivissä on säädetty eurooppalaisesta teknisestä hyväksynnästä ja sen edellytyksistä. Eurooppalainen tekninen hyväksyntä voidaan myöntää tuotteelle, jolla ei ole ja jolle ei ole tarkoitukseen laatia yhdenmukaistettua eurooppalaista standardia tai joka poikkeaa huomattavasti hyväksytystä standardista. Euroopan yhteisön komissio voi kuitenkin määrääjäksi antaa luvan eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antamiseen, vaikka komissio onkin päättänyt yhdenmukaistetun standardin laatimisesta tuotteelle tai tuoteryhmälle. Eurooppalainen tekninen hyväksyntä on tarkoitettu annettavaksi ennen muuta innovatiivisille tuotteille. Sen antaminen tuotteelle osoittaa tuotteen vastaavan rakennukselle asetettujen direktiivissä yhdenmukaistettujen olennaisten vaatimusten perusteella tuotteille asetettavia vaatimuksia.

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän edellytyksiä koskevat direktiivin säännökset on sisällytetty Suomen lainsäädäntöön edellä mainitussa Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa A 3 olevilla ympäristöministeriön määräyksillä ja ohjeilla. Säännökset ehdotetaan nyt otettavaksi rakennustuotteiden hyväksynnästä annettavan lain 5 §:ään.

6 §. *Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän perusteet.* Rakennustuotedirektiivissä on säädetty eurooppalaisen teknisen hyväksynnän

perusteista. Hyväksyntä annetaan direktiivin mukaan jäsenvaltioiden valtuuttamien yhteisöjen muodostaman yhteenliittymän Euroopan yhteisöjen komission toimeksiannosta tuotteelle tai tuoteryhmälle laatiman ja hyväksymän hyväksyntäohjeen mukaisesti. Hyväksynnän antamisen tulee perustua tuotteen testaukseen ja tuotantolaitoksen tarkastukseen ja arviointiin. Direktiivissä on säädetty myös mahdollisuudesta antaa tekninen hyväksyntä ilman hyväksyntäohjetta. Tässä tapauksessa hyväksyntä tulee perustaa direktiivissä määriteltyihin yhdenmukaistettuihin olennaisiin vaatimuksiin ja niitä tarkentaviin perusasiakirjoihin. Päätöksen tulee tällöin olla kaikkien jäsenvaltioiden edustajien hyväksymä tai direktiivissä tarkoitetun jäsenvaltioiden edustajista koostuvan rakennusalan pysyvän komitean on se hyväksyttävä.

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän perusteita koskevat direktiivin säännökset on sisällytetty Suomen lainsäädäntöön edellä mainitussa Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa A 3 olevilla ympäristöministeriön määräyksillä ja ohjeilla. Nämä säännökset on tarkoitus ottaa rakennustuotteiden hyväksynnästä annettavan lain 6 §:ään.

7 §. *Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antaminen.* Rakennustuotedirektiivissä on säädetty eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antamisesta. Direktiivin mukaan jäsenvaltio valtuuttaa toimielimen antamaan hyväksyntöjä. Valtuutus antaa eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä koskevia tiettyjä tuotteita tai tuoteryhmiä.

Eri tuotteita ja tuoteryhmiä varten voidaan valtuuttaa eri hyväksyntälaitoksia. Ei ole estettä sillekään, että samaa tuotetta tai tuoteryhmää varten valtuutetaan eri hyväksyntälaitoksia. Jos ympäristöministeriö valtuuttaa useita hyväksyntälaitoksia antamaan eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä, sen on samalla määrättävä, mikä näistä laitoksista käyttää yhteistä puhevaltaa jäsenvaltioiden valtuuttamien toimielinten muodostamassa yhteenliittymässä. Jäsenvaltioiden valtuuttamien toimielinten yhteenliittymä päättää muun muassa hyväksyntäohjeista ja hyväksynnän sallimisesta tapauksissa, joissa hyväksyntäohjetta ei ole.

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antamista koskevat direktiivin säännökset on

sisällytetty Suomen lainsäädäntöön edellä mainitussa rakentamismääräyskokoelman osassa A 3 olevilla ympäristöministeriön määräyksillä ja ohjeilla. Nämä säännökset on tarkoitus ottaa nyt rakennustuotteiden hyväksynnästä annettavan lain 7 §:ään.

8 §. *Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän voimassaolo.* Rakennustuotedirektiivissä on säädetty eurooppalaisen teknisen hyväksynnän voimassaolosta. Direktiivin mukaan hyväksyntä annetaan enintään viideksi vuodeksi. Määräaikaa tulee direktiivin mukaan voida pidentää. Myös määräajan pidennys voi lakiehdotuksen mukaan olla enintään viisi vuotta kerralla.

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän voimassa oloa koskevat direktiivin säännökset on sisällytetty Suomen lainsäädäntöön edellä mainitussa Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa A 3 olevilla ympäristöministeriön määräyksillä ja ohjeilla. Nämä säännökset on tarkoitus ottaa nyt rakennustuotteiden hyväksynnästä annettavan lain 8 §:ään.

4 luku. **Rakennustuotteen tyyppihyväksyntä**

9 §. *Tyyppihyväksynnän antaminen.* Maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:n mukaan tyyppihyväksynnän antaa ministeriö. Tähän esitykseen sisältyvässä ehdotuksessa maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta, ehdotetaan säännöstä täydennettäväksi siten, että ministeriö voi valtuuttaa muunkin toimielimen antamaan tyyppihyväksyntöjä. Kysymykseen voisi tulla muu viranomaisen tai muu julkisoikeudellinen toimielin taikka yksityisoikeudellinen toimielin.

Yleinen toimivalta tyyppihyväksynnän antamiseen säilyy ministeriöllä. Ministeriön valtuuttama toimielin voi ehdotuksen mukaan antaa hyväksyntöjä vain ministeriön päätöksessä mainituille tuotteille tai tuoteryhmille.

Ympäristöministeriö voi antaa asetuksen tyyppihyväksynnän perusteeksi. Tyyppihyväksyntä tulisi aina antaa ministeriön asetukseen perustuen, kun antaja on ministeriön valtuuttama hyväksyntälaitos. Myös ministeriön tulisi antaa tyyppihyväksyntä asetusta

noudattaen. Ministeriöllä olisi kuitenkin mahdollisuus antaa hyväksyntöjä myös silloin, kun asetusta ei ole annettu. Nykyisin tyyppihyväksynät annetaan useimmin tyyppihyväksyntäohjeen perusteella. Nykyinen tyyppihyväksyntäohje on lähinnä tyyppihyväksynnän perusteet sisältävä epävirallinen asiakirja, josta ministeriö ei ole tehnyt erillistä päätöstä.

10 §. *Tyyppihyväksynnän perusteet.* Tyyppihyväksynnän tulee pääsääntöisesti perustua vahvistetuin menetelmin toteutettuihin testauksiin ja niissä todettuihin tuotteen vaadittuihin ominaisuuksiin. Vaadittavat ominaisuudet ja hyväksyttävät menetelmät näiden ominaisuuksien toteamiseksi määritellään ympäristöministeriön asetuksessa.

Tyyppihyväksyntää koskevassa asetuksessa voitaisiin ehdotuksen mukaan edellyttää, että hyväksytyt toimitukset varmentaa rakenteen, rakennusosan taikka rakennukseen kiinteästi liittyvän tuotteen, tarvikkeen tai laitteen ohjeessa määriteltujen vaatimusten mukaisesti.

11 §. *Rakennustuotteen tyyppihyväksyntään liittyvä valvonta.* Maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:n mukaan tyyppihyväksynnän yhteydessä ministeriön tulee hyväksyä tarkastuselin, joka valvoo jatkuvasti tyyppihyväksytyjen tuotteiden laatua. Tässä pykälässä säädetään tarkemmin valvonnan sisällöstä. Sen tavoitteena on varmistaa, että tyyppihyväksytyt, asianmukaisesti merkityt tuotteet jatkossakin ovat hyväksynnässä edellytettujen ominaisuuksien mukaisia. Tätä valvotaan tehtaan laadunvalvonnalla, joka muodostuu valmistajan ylläpitämästä tehtaasta sisäisestä laadunvalvonnasta ja valmistajan suorittamista tuotteiden tarkastuksista sekä ulkopuolisen toimielimen suorittamasta sisäisen laadunvalvontajärjestelmän varmentamisesta, jonka tulee perustua järjestelmän alkutarkastukseen ja jatkuvaan valvontaan. Valvontaan voi kuulua myös tuotteiden pistokoeluoontaisia testauksia tehtaalla tai markkinoilla.

Tyyppihyväksyntäpäätöksessä nimetään laadunvalvontaan osallistuvat ulkopuoliset tahot. Nämä voivat tilata valvonnassa tarvittavia palveluja kuten tuotteiden testauksia alihankintoina.

Valvontaan osallistuvan ulkopuolisen tahon tulee olla ympäristöministeriön tällaiseen tehtävään hyväksymä.

5 luku. **Rakennustuotteen käyttöselosteen varmentaminen**

12 §. *Rakennustuotteen käyttöseloste.* Rakennustuotteiden valmistajat ja markkinoijat voivat liittää tuotteisiinsa käyttöselosteita, joissa on muun muassa tietoja tuotteen ominaisuuksista, käyttötavoista ja sopivuudesta erilaisiin käyttötilanteisiin. Käyttöselosteet palvelevat rakennusten suunnittelua ja rakennushankkeen toteuttamista. Niitä voidaan käyttää hyväksi myös rakennuslupamenettelyssä ja rakennusvalvonnassa. Käyttöselosteelle voidaan saada yleistä luotettavuutta erityisellä varmentamisella. Varmennetun käyttöselosteen perusteella tuotteen voitaisiin tämän pykälän nojalla katsoa täyttävän maankäyttö ja rakennuslaissa tai sen nojalla tuotteelle asetetut vaatimukset.

13 §. *Käyttöselosteen varmentaminen.* Pykälän mukaan ympäristöministeriö voi valtuuttaa toimielimen varmentamaan rakennustuotteiden käyttöselosteita. Valtuutus on tuote tai tuoteryhmäkohtaisesti yksilöity. Käyttöselosteen varmentamista voi hakea tuotteen valmistaja tai tämän edustaja.

6 luku. **Rakennustuotteen laadun varmentaminen**

14 §. *Rakennustuotteiden rakennuspaikkakohtaiset näytteet.* Rakentamismääräyskoelmassa on määräyksiä ja ohjeita rakenteiden ja niihin käytettyjen rakennusaineiden ja tarvikkeiden sekä muiden rakennustuotteiden laadun valvonnasta rakennuspaikalla tehtävin ja rakennuspaikalla tuotteista otetuille näytteille tehtävin kokein. Nämä kokeet on pykälän mukaan annettava ympäristöministeriön tehtävään hyväksymän tarkastuselimen tai testauslaboratorion suoritettavaksi.

15 §. *Rakennuspaikkakohtaiset kokeet korvaava tuotteiden valmistuksen laadunvalvonta.* Edellä 14 §:ssä tarkoitetut kokeet voidaan korvata järjestelyillä, joiden mukaan valmistaja ylläpitää tehtaasta sisäistä laadunvalvontajärjestelmää. Laadunvalvontajärjestelmän varmentaa ulkopuolinen tarkastuselin alkutarkastuksen ja jatkuvan valvonnan perusteella. Tarkastuselimen tulee olla ympäristöministeriön tähän tehtävään hyväksymä.

7 luku. **Toimielinten hyväksymistä ja valtuuttamista koskevat yleiset säännökset**

16 §. *Rakennustuotteiden hyväksyntään osallistumisen yleiset edellytykset.* Rakennustuotteiden hyväksyntään osallistuva ulkopuolinen taho voi olla yksityisoikeudellinen tai julkisoikeudellinen toimija. Yksityisoikeudellisena toimijana sen täytyy olla itsenäinen oikeushenkilö. Tällaisena se voisi olla osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö. Eriytisestä syystä se voisi olla myös yhdistys tai säätiö. Aikaisemmin on hyväksytty myös yhdistysmuotoisia toimijoita. Nykyisin kuitenkin katsotaan, että elinkeinotoimintaan ei tulisi harjoittaa yhdistyksen muodossa paitsi, milloin on kysymys yhdistyksen aatteellisen toiminnan ohella harjoitettavasta toissijaisesta ja aatteellista toimintaa tukevasta elinkeinotoiminnasta. Tuotehyväksyntään liittyvä toiminta ei ole luonteeltaan sellaista toimintaa, joka luontevasti voisi olla aatteellisen toiminnan ohella harjoitettavaa ja sitä tukevaa elinkeinotoimintaa. Myöskään säätiömuoto ei nykyisen käsityksen mukaan ole luonteva elinkeinotoiminnan harjoittamiselle, vaikka esimerkiksi laitoksia toimiikin vanhastaan säätiömuotoisina. Yksityinen henkilö ei myöskään olisi pykälän mukaan sopiva harjoittamaan tuotehyväksyntään liittyviä tehtäviä. Yksityinen henkilö ei toiminimenäkään olisi riittävät edellytykset täyttävä, vaikka hänellä voisikin olla palveluksessaan ulkopuolisia henkilöitä. Julkisoikeudellisen toimijan tulisi olla varsinaisia viranomais tehtäviä hoitavasta hallinto organisaatiosta erillinen itsenäinen laitos.

Pykälän mukaan kaikkia koskevana yleisenä edellytyksenä olisi vaatimukset asiantuntemuksesta, luotettavuudesta, vakaavaraisuudesta ja riippumattomuudesta. Siitä, miten näitä seikkoja on arvioitava, säädettäisiin tarkemmin päätöksentekoa koskevassa yhdeksännessä luvussa ja erityisesti 21 §:ssä.

Yleiset edellytykset noudattelevat direktiivin määrittelyjä ja ovat myös, niin kuin direktiivin määrittelytkin, sopusoinnussa asiasta vahvistettujen eurooppalaisten 45000 sarjan standardien kanssa.

17 §. *Toimivalta toimielimen valtuuttamiseen ja hyväksymiseen.* Pykälässä ehdotetaan

säädettäväksi ympäristöministeriön toimivalta valtuuttaa ja hyväksyä toimielimiä tässä laissa tarkoitettuihin tehtäviin.

18 §. *Ilmoittaminen Euroopan yhteisöjen komissiolle.* Rakennustuotedirektiivin mukaan jäsenvaltion on ilmoitettava Euroopan yhteisöjen komissiolle ne hyväksyntälaitokset, jotka on valtuutettu antamaan eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä. Komissiolle on ilmoitettava myös varmentamiselimet, tarkastuslaitokset ja testauslaboratoriot, jotka on hyväksytty suorittamaan CE-merkin edellytyksenä olevaan tuotteiden vaatimusten mukaisuuden osoittamiseen liittyviä tehtäviä.

8 luku. **Valtuutettuja ja hyväksytyjä toimielimiä koskevat erityiset vaatimukset**

19 §. *Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antava toimielin.* Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antamiseen valtuutettavalle toimielimelle asetettavista vaatimuksista on säädetty rakennustuotedirektiivin 10 artiklassa. Rakennustuotedirektiivin säännökset on sisällytetty Suomen oikeuteen Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa A 3 julkaistuissa ympäristöministeriön määräyksissä ja ohjeissa rakennustuotteista. Säännökset ehdotetaan nyt otettavaksi lakiin.

20 §. *Tyyppihyväksynnän antava ja rakennustuotteen käyttöselosteen varmentava toimielin sekä vaatimusten mukaisuuden osoittamiseen osallistuvat toimielimet.* Maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:ään ehdotetaan tässä yhteydessä lisättäväksi valtuus ympäristöministeriölle valtuuttaa ministeriön ohella muu toimielin antamaan tyyppihyväksyntöjä. Toimielin voi olla julkisoikeudellinen tai yksityisoikeudellinen. Toimielimeltä tulisi edellyttää samantasoisia vaatimuksia ammatillisesta pätevyydestä ja riippumattomuudesta, kuin mitä edellytetään eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antamiseen valtuutettavalta toimijalta. Rakennustuotteen käyttöselosteita varmentavalle toimielimelle tuli asettaa niin ikään samat vaatimukset.

Myös tyyppihyväksyntöjä antamaan ja rakennustuotteen käyttöselosteita varmenta-

maan valtuutettavalta toimielimeltä edellytettävät ominaisuudet on määritelty käyttäen direktiivin mukaisia ilmaisuja. Näin ehdotetaan meneteltäväksi sen vuoksi, ettei eurooppalaista tuotehyväksyntää täydentävää kansallista järjestelmää voitaisi katsoa säädöstasolla suosittavan lievemmillä vaatimustasolla. Vaatimukset koskisivat tässäkin tapauksessa resursseja ja riippumattomuutta.

Rakennustuotedirektiivin 14 artiklassa ja direktiivin liitteessä IV on säädetty vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen osallistuvien varmentamiselinten, testauslaboratorioiden ja tarkastuslaitosten vähimmäisvaatimuksista. Sen mukaan toimielimellä tulee olla pätevä henkilökunta ja sen tulee olla riippumatonta. Säännökset on saatettu Suomessa voimaan Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa A 3 julkaistuilla ympäristöministeriön määräyksillä ja ohjeilla rakennustuotteista. Säännökset ehdotetaan nyt otettavaksi lakiin. Teknisen pätevyyden ja ammatillisen rehellisyyden samoin kuin laitteita koskevien vaatimusten ja varojen riittävyyden kriteerit jäisivät tarkemmin määrittelemättä ja näin ollen hallintokäytännön luotaviksi. Samoin riippumattomuusvaatimuksen tarkempi sisältö tarkentuisi hallintokäytännön kautta.

21 §. *Toimielimen hyväksyminen suorittamaan tyyppihyväksyntään liittyvää laadunvalvontaa taikka rakennuspaikkakohtaisia kokeita tai niitä korvaavaa laadunvalvontaa.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi vaatimuksista, jotka tyyppihyväksytyin tuotteen valmistuksen laadunvalvontaan osallistuvan toimielimen tulee täyttää. Näiltä toimielimiltä edellytettäisiin yhdenmukaisesti 20 §:ssä tarkoitettujen toimielinten kanssa riittävää ja pätevää henkilöstöä ja välineistöä sekä riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Pykälän muotoilussa ei ole tässä yhteydessä tarpeen pyrkiä direktiivissä käytettyihin ilmaisiin, joten vaatimukset on ilmaistu joustavammin.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi myös vaatimuksista, jotka rakennuspaikkakohtaiseen rakennustuotteiden valvontaan osallistuvien toimielinten tulee täyttää. Näiltä toimielimiltä edellytettäisiin niin ikään yhdenmukaisesti 20 §:ssä tarkoitettujen toimielinten kanssa riittävää ja pätevää henkilöstöä ja välineistöä sekä riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

9 luku. Toimielimen valtuuttamisesta ja hyväksymisestä päättäminen

22 § *Asiantuntemuksen, luotettavuuden ja riippumattomuuden arviointi.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kriteereistä, joiden perusteella laitosten asiantuntemusta, luotettavuutta ja riippumattomuutta olisi arvioitava.

Asiantuntemus on arvioitava henkilöstön koulutuksen ja kokemuksen perusteella. Toiminnassa osoitettu pätevyys tulisi pykälän mukaan myös ottaa huomioon. Asiantuntemuksen arviointiperusteita ei säädettäisi laissa yksityiskohtaisemmin.

Luotettavuuden arvioinnista sen sijaan säädettäisiin laissa varsin yksityiskohtaisesti. Luotettavuutta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, onko toimivaa johtoa tuomittu rangaistukseen teosta, joka asettaisi luotettavuuden kyseenalaiseksi, tai onko toimivaa johtoa ollut mukana toiminnassa, joka on johtanut konkurssiin tai liiketoimintakieltoon. Luotettavuuden edellytyksenä on, että näin ei ole tapahtunut viiden edeltäneen vuoden aikana.

Riippumattomuuden arviointiperusteet ovat myös varsin ankarat. Riippumattomuuden edellytyksenä on, että toimielin ei ole minikäänlaisessa kilpailutilanteessa arvioitavien, valvottavien tai tarkastettavien toimijoiden kanssa. Toimielin ei myöskään saa olla omistuksen tai muun kytkennän perusteella taloudellisesti riippuvainen toiminnan kohteista. Lisäksi pykälään on otettu täydentävänä säännöksenä maininta siitä, että toimielin ei saa olla muutoinkaan riippuvuussuhteessa toiminnan kohteena olevaan tahoon.

23 §. *Valtuuttamis- ja hyväksymispäätöksen sisältö.* Valtuuttamis- ja hyväksymispäätös tulee voida antaa määräajaksi. Tällöin laitoksen kompetenssi lakkaa automaattisesti jonkun ajan kuluessa olosuhteiden muututtua. Päätöksen määräajaisuudella voidaan myös luoda seuranta ja valvontajärjestelmä, jossa käytetään hyväksi laitoksen omaa aktiivisuutta sitä koskevien vaatimusten täyttymisen osoittamisessa. Toisaalta vakiintuneissa tilanteissa päätös tulee myös voida antaa toistaiseksi voimassa olevana.

Valtuuttaessaan tai hyväksyessään laitoksen ministeriön ei pidä olla sidottu hakemuksessa esitettyyn toiminnan laajuuteen. Val-

tuutus ja hyväksyminen tulee voida antaa tarvittaessa siihen rajattuna, mihin hakijan pätevyyden voidaan käytettävissä olevan tiedon perusteella varmuudella katsoa riittävän.

Päätökseen, jolla laitos valtuutetaan tekemään ratkaisuja, jolla on vaikutuksia yksityisen elinkeinonharjoittajan oikeusasemaan, samoin kuin päätökseen, jolla laitos hyväksytään suorittamaan rakennustuotteiden vaatimusten mukaisuuden osoittamiseen liittyviä toimia, tulee voida liittää toiminnan harjoittajaa sitovia ehtoja. Toimintaa voidaan joutua tällaisilla ehdoilla määrittelemään niin yksilöidysti ja sellaisella tarkkuudella, että sitä ei ole tarkoituksenmukaista tehdä säädöstasolla. Ehtoja voidaan joutua asettamaan päätöksessä myös asianmukaisen valvonnan järjestämiseksi.

24 §. *Valtuutuksen ja hyväksymisen edellytysten valvonta ja toiminnan keskeytyminen.* Ympäristöministeriön tulee ehdotuksen mukaan valvoa niiden yksityisoikeudellisten laitosten toimintaa, joille sen päätöksen nojalla on annettu rakennustuotteiden hyväksyntään liittyen viranomaistoimintaa rinnastuvaa toimivaltaa. Ympäristöministeriö voi antaa valvontaan liittyviä tehtäviä alaiselleen hallinnolle, joka muodostuu näissä tapauksissa alueellisista ympäristökeskuksista ja kuntien rakennusvalvonnasta. Valvontaan liittyy valvottavien toimielinten tiedonantovelvollisuus ja valvontaviranomaisen tarkastusoikeus.

Valvontaan liittyen ympäristöministeriölle ehdotetaan annettavaksi valtuudet antaa kirjallinen varoitus toimielimelle, joka ei noudata toiminnassaan annettuja säädöksiä, määräyksiä ja ehtoja tai ei muutoin suorita asianmukaisesti tehtäviään. Vakavimmissa tapauksissa ministeriöllä on ehdotuksen mukaan valtuudet myös keskeyttää toimielimen toiminta.

Toiminnan keskeyttämistä koskevasta päätöksestä voidaan asianmukaisesti valittaa, mutta päätöstä on noudatettava valituksesta huolimatta. Valitusviranomainen voi kuitenkin päättää asiasta toisin.

25 §. *Valtuutuksen ja hyväksymisen peruuttaminen.* Ehdotuksen mukaan ympäristöministeriön on peruutettava valtuutus tai hyväksymisensä, jos toimielin ei ylläpidä säännöllistä toimintaa tai lopettaa toimintansa taikka jos toimielin ei enää täytä valtuutuksen tai

hyväksymisen edellytyksiä eikä ole määräjässä korjannut tätä puutetta. Niin ikään valtuutus tai hyväksyminen on peruutettava toimielimeltä, joka on asetettu konkurssiin tai jonka määrävässä asemassa oleva edustaja on asetettu liiketoimintakieltoon.

Valtuutus ja hyväksyminen on peruutettava myös toimielimeltä, jonka toiminta on keskeytetty ja joka ei kohtuullisessa ajassa ole poistanut keskeytykseen johtaneita syitä.

Myös valtuutuksen tai hyväksymisen peruuttamista koskevasta päätöksestä voidaan valittaa. Sitäkin on noudatettava valituksesta huolimatta, ellei valitusviranomainen päättä toisin.

10 luku. **Hyväksyntälaitoksen ja hyväksytyn toimielimen toimintaa koskevat vaatimukset**

26 §. *Esteellisyys.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että yksityisoikeudellisen toimielimen, jolle on annettu rakennustuotteiden hyväksyntään liittyen viranomaistehtäviin rinnastettavia toimivaltuuksia, on noudatettava samoja esteellisyyismääräyksiä kuin viranomaisen.

Tämän luvun säännöksillä sekä muutoksenhakua koskevilla säännöksillä on tarkoitus varmistaa, että perustuslain 124 §:n vaatimukset perusoikeuksista ja oikeusturvasta sekä hyvästä hallinnosta täyttyvät.

Kun hallintotehtäviä annetaan muun kuin viranomaisen hoidettavaksi, on yleensä varmistuttava myös siitä, että perustuslain 17 §:ssä säädetty oikeus omaan kieleen toteutuu. Ne palvelut, joista ehdotetussa laissa säädetään, syntyvät vain siinä tapauksessa, että niille on tarpeeksi kysyntää. Samoja palveluja voivat tarjota Suomessa missä tahansa Euroopan talousalueen jäsenmaassa asianmukaisesti valtuutettu tai hyväksytty toimija sopivaksi katsomallaan kielellä. Näiden palvelujen markkinat ovat yleisimmin englanninkielisiä. Kun kysymys ei ole kenen tahansa Suomen kansalaisen tarvitsemista palveluista, vaan palveluista, joita tarvitsee pitkälle erikoistunut yrittäjä, ei perustuslain 17 § edellytä toiminnan harjoittajalta palvelujen tarjoamista aina sekä suomen että ruotsin kielellä.

27 §. *Salassapito.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että yksityisoikeudellinen toimielimen, jolle on annettu rakennustuotteiden hyväksyntään liittyen viranomaistehtäviin rinnastuvia toimivaltuuksia, on noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa on viranomaisen velvollisuudeksi säädetty toiminnan harjoittamisen yhteydessä saatujen tietojen salassa pitämisestä.

28 §. *Vastuuvakuutus.* Pykälässä ehdotetaan, että siinä mainituilla valtuutetuilla ja hyväksytyillä toimielimillä tulee olla ympäristöministeriön hyväksymä vastuuvakuutus tai siihen rinnastettava muu järjestely. Vastuuvakuutuksen tulee kattaa toimielimen virheestä mahdollisesti aiheutuva vahinko. Ministeriö arvioi vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan järjestelyn riittävyuden päättäessään valtuutuksen antamisesta tai toimielimen hyväksymisestä tehtäväänsä.

29 §. *Virkavastuu.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valtuutetun ja hyväksytyt toimielimen toimihenkilöille samanlainen rikosoikeudellinen vastuu näiden hoitaessa lakiehdotuksen mukaisia tehtäviä, kuin virkamiehille on säädetty.

30 §. *Rangaistussäännökset.* Rakennustuotteiden tuotehyväksynnällä on rakennustuotemarkkinoilla ja rakentamisessa tuotteen valmistajalle ja markkinoijalle taloudellista arvoa. Taloudellinen arvo perustuu keskeisesti hyväksyntämenettelyyn julkiseen luotettavuuteen. Julkisen luotettavuuden väärinkäyttö ehdotetaan kriminalisoitavaksi. Se mahdollistaa paitsi rangaistukseen tuomitsemisen myös vilpillisellä menettelyllä hankitun taloudellisen hyödyn menetetyksi tuomitsemisen.

11 luku. **Erinäiset säännökset ja voimaantulo**

31 §. *Asetuksenantovaltuus.* Tässä laissa tarkoitetuista hakemusmenettelyistä ja niihin liittyvistä edellytysten arvioinneista on olemassa lukuisia standardeja. Niistä on myös annettu Euroopan yhteisön säädöksiä. Euroopan yhteisön säädökset on, sikäli kuin niitä ei ole saatettava voimaan Suomessa varsinaisella lailla, tarkoituksenmukaista sisällyttää Suomen oikeuteen ympäristöministeriön

asetuksella. Myös standardien hyväksikäyttämistä on joustavinta säätää ympäristöministeriön asetuksella. Ministeriö saattaa joutua antamaan hakemusmenettelyä koskevia tarkempia määräyksiä. Tämäkin toteutuu parhaiten ympäristöministeriön asetuksella.

Rakennustuotedirektiivissä ja sen liitteissä sekä komission antamissa soveltamisohjeissa, on määräyksiä ja ohjeita, joita ei niiden yksityiskohtaisuuden vuoksi ole tarkoituksemukaista ottaa lakiin. Näistä asioista ehdotetaan säädettäväksi ympäristöministeriön asetuksella. Samalla tavalla on tarkoituksenmukaista säätää asetuksella myös tyyppihyväksyntään ja käyttöselosteen varmentamiseen liittyvistä menettelyistä.

32 §. *Muutoksenhaku valtuutetun tai hyväksytyt toimielimen päätökseen.* Kun viranomaistehtäviä annetaan yksityisoikeudellisten toimielinten hoidettavaksi tulee säätää myös asiakkaiden oikeussuojasta. Pykälässä ehdotetaan, että valtuutetun hyväksyntälaitoksen taikka hyväksytyt varmentamiselimen, tarkastuslaitoksen tai testauslaboratorion sekä muun valtuutetun tai hyväksytyt toimielimen päätökseen voi asianosainen vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksen hylkäämisestä voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta kuten muutoksenhaussa hallintoasioissa.

Oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja käsittelemisestä on tarpeen säätää yksityiskohtaisemmin ympäristöministeriön asetuksella.

33 §. *Muutoksenhaku ministeriön päätökseen.* Ministeriön tämän lain nojalla tekemiin päätökseen haetaan ehdotuksen mukaan muutosta hallinto-oikeudelta eikä niin kuin edelleen on tavallista ministeriön päätöksistä valitettaessa korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Näin myös ministeriön päätöksistä valitettaessa menettely on kaksivaiheinen, mikä lisää oikeusvarmuutta. Ministeriön päätöksestä valitettaessa noudatetaan hallintomenettelylakia.

34 §. *Vastavuoroisuus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Euroopan unionin jäsenmailtaan edellyttämästä vastavuoroisesta hyväksynnästä. Suomalaisen tyyppihyväksynnän voi sen mukaan antaa ja käyttöselosteen varmentaa Suomessa voimassa olevien säännösten mukaisesti ja noudattaen Suomessa asetettuja vaatimustasoja myös muussa Eu-

roopan talousalueen jäsenmaassa vastaavasti tehtävään valtuutettu toimitus. Samoin hyväksytään muussa Euroopan talousalueen jäsenmaassa vastaavasti hyväksytyt varmentamiselimen, tarkastuslaitoksen ja testauslaboratorion suoritukset. Jotta ulkomaisella hyväksynnällä olisi Suomessa sama luotettavuus, ministeriö ilmoittaa hakemuksesta ne toimitukset, jotka ovat vastaavalla tavalla tehtävään hyväksytyjä.

35 §. *Voimaantulo.* Lain voimaantulon ajankohdasta on tarkoitettu päättyä lain vahvistamisen yhteydessä. Tarkoitettu on saattaa laki voimaan puolen — yhden vuoden sisällä lain vahvistamisesta.

1.2. Laki maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:n muuttamisesta

148 §. *Tyypin hyväksyntä.* Voimassa olevan pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan ympäristöministeriö voi valtuuttaa asianmukaiset vaatimukset täyttävän toimielimen antamaan tyyppihyväksyntöjä. Toimitus voi olla viranomaisen tai muu julkisoikeudellinen toimitus taikka yksityisoikeudellinen toimija. Toimitukselle asetettavista vaatimuksista säädetään tarkemmin rakennustuotteiden hyväksymisestä annettavassa laissa.

Tyypin hyväksynnän yhteydessä ministeriö voi voimassa olevan lain mukaan poiketa rakentamista koskevista määräyksistä. Tätä poikkeamismahdollisuutta ei kuitenkaan ehdoteta annettavaksi toimitukselle, jonka ministeriö valtuuttaa antamaan tyyppihyväksyntöjä, jolloin poikkeamismahdollisuus jäisi yksin ministeriölle.

Toisessa momentissa tulee ottaa huomioon 1 momentissa ministeriölle säädetty mahdollisuus valtuuttaa muukin taho antamaan tyyppihyväksyntöjä. Hyväksynnän peruuttaminen kuuluisi valtuutetun toimielimen toimivaltaan silloin, kun se on sen myöntänyt. Ministeriöllä olisi sen sijaan kaikissa tapauk-

sisä mahdollisuus peruuttaa annettu tyyppi-hyväksyntä.

Kolmanteen momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus rakennustuotteiden hyväksynnästä annettavaan lakiin.

2. Tarkemmat säännökset

Rakennustuotteiden hyväksymisestä on tarkoitettu antaa ympäristöministeriön asetus. Asetus julkaistaan Suomen rakentamismääräyskokoelman osana A 3 ja sillä kumotaan voimassa oleva vastaava rakentamismääräyskokoelman osa, sikäli kuin sitä ei ole kumottu ja rakennustuotteista annettavalla lailla.

Asetuksessa annetaan tarkempia määräyksiä muun muassa toimielinten valtuuttamiseen ja hyväksymiseen liittyvästä hakemusmenettelystä, ilmoitusmenettelystä Euroopan yhteisöjen komissiolle, menettelystä eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antamisessa sekä rakennustuotteiden CE-merkinnästä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan puolen vuoden — vuoden kuluessa lain vahvistamisesta. Puolenvuoden — vuoden pituinen siirtymäaika on tarpeen niiden hallinnollisten päätösten tekemiseksi, joiden nojalla nykyiset toimijat jatkaisivat rakennustuotteiden hyväksymiseen liittyvää toimintaansa ja joiden nojalla uudet toimijat aloittaisivat työnsä.

4. Sääntämisen järjestys

Esityksen mukaisella lailla ei rajoitettaisi perustuslailla suojattua elinkeinovapautta eikä muitakaan perusoikeuksia. Hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisen järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**rakennustuotteiden hyväksynnästä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään rakennustuotteiden hyväksymisestä käytettäväksi rakentamiseen, hyväksyntään liittyvästä vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta sekä niistä edellytyksistä, joiden perusteella hyväksymistehtäviä ja niihin liittyviä muita tehtäviä voivat suorittaa muut kuin viranomaiset, sekä tuolloin noudatettavasta menettelystä.

2 §

Lain soveltamisala

Tämä laki koskee rakennustuotteelle maankäyttö- ja rakennuslaista (132/1999) ja sen nojalla annetuista säännöksistä johtuvien vaatimusten mukaisuuden toteamista.

Tätä lakia sovelletaan Euroopan yhteisöjen komission toimeksiannosta laaditun rakennustuotetta koskevan yhdenmukaistetun eurooppalaisen standardin tai komission asianmukaisesti ilmoittaman kansallisen standardin vaatimusten sekä rakennustuotteen eurooppalaisessa teknisessä hyväksynnässä tuotteelle asetettujen vaatimusten mukaisuuden toteamiseen.

Tätä lakia sovelletaan myös maankäyttö ja rakennuslain 148 §:n nojalla tyyppihyväksytyjen tuotteiden laadun valvontaan.

Muuhun rakennustuotteiden hyväksyntään tätä lakia sovelletaan siten kuin siitä erikseen laissa taikka valtioneuvoston tai ministeriön asetuksessa säädetään.

2 luku

Rakennustuotteen CE-merkintä

3 §

CE-merkinnän edellytykset

Valmistaja osoittaa tuotteeseen kiinnitettävällä CE-merkinnällä sen, että tuote täyttää CENin (Comité Européen de Normalisation) tai CENELECin (Comité Européen de Normalisation Electrotechnique) taikka näiden molempien yhdessä Euroopan yhteisöjen komission toimeksiannosta laatiman ja hyväksymän rakennustuotetta koskevan standardin mukaisen kansallisen standardin tekniset vaatimukset tai että tuotteelle on myönnetty eurooppalainen tekninen hyväksyntä.

Jos 1 momentissa tarkoitettua standardia ei ole, valmistaja osoittaa tuotteeseen kiinnitettävällä CE-merkinnällä sen, että tuote täyttää jonkin jäsenvaltion kansallisen teknisen eritelmän vaatimukset, jonka eritelmän Euroopan yhteisöjen komissio on jäsenvaltioille ilmoittanut vastaavan rakennuskohdetta koskevia yhdenmukaistettuja olennaisia vaatimuksia.

Tuotteen voi varustaa CE-merkinnällä myös Euroopan talousalueelle sijoittunut valmistajan edustaja.

4 §

Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Valmistajan tai Euroopan talousalueelle sijoittuneen valmistajan edustajan, joka kiinnittää tuotteeseen CE-merkin, on kyettävä osoittamaan CE-merkinnän edellytyksenä olevien vaatimusten mukaisuus hyväksyttävien menetelmin sen mukaan kuin yhdenmukaistetussa standardissa tai eurooppalaisessa teknisessä hyväksynnässä on edellytetty.

Hyväksyttäviä menetelmiä ovat:

1) hyväksytyin varmentamiselimen varmistama tuotteen vaatimusten mukaisuus, mikä edellyttää valmistajan ylläpitämää tehtaan sisäistä laadunvalvontajärjestelmää ja valmistajan suorittamaa tehtaalta otettujen näytteiden testausta hyväksytyin testausohjelman mukaisesti sekä hyväksytyin toimielimen suorittamaa tuotteen alkutestausta, tehtaan ja sen sisäisen laadunvalvonnan alkutarkastusta, tehtaan sisäisen laadunvalvonnan jatkuvaa valvontaa, arviointia ja hyväksymistä sekä tarvittaessa tehtaalta, markkinoilta ja rakennuspaikalta otettujen pistokoenäytteiden testausta; taikka

2) valmistajan antama vaatimustenmukaisuusvakuutus, joka voi perustua vaihtoehtoisesti:

a) valmistajan suorittamaan tuotteen alkutestaukseen, valmistajan ylläpitämään tehtaan sisäiseen laadunvalvontajärjestelmään ja tarvittaessa valmistajan suorittamaan tehtaalta otettujen näytteiden testaukseen hyväksytyin testausohjelman mukaisesti sekä hyväksytyin toimielimen tehtaan sisäisen laadunvalvontajärjestelmän varmentamiseen tehtaan ja sen sisäisen laadunvalvonnan alkutarkastuksen ja tarvittaessa tehtaan sisäisen laadunvalvonnan jatkuvan valvonnan, arvioinnin ja hyväksymisen perusteella; tai

b) hyväksytyin testauslaboratorion suorittamaan tuotteen alkutestaukseen ja valmistajan suorittamaan tehtaan sisäiseen laadunvalvontaan; taikka

c) valmistajan suorittamaan tuotteen alkutestaukseen ja tehtaan sisäiseen laadunvalvontaan.

3 luku

Rakennustuotteen eurooppalainen tekninen hyväksyntä

5 §

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän edellytykset

Tuotteelle, jolle ei ole laadittu eikä ole tarkoitus laatia 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua yhdenmukaistettua eurooppalaista standardia eikä myöskään 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua tunnustettua standardia, voidaan antaa eurooppalainen tekninen hyväksyntä.

Eurooppalainen tekninen hyväksyntä voidaan antaa myös tuotteelle, joka poikkeaa huomattavasti edellä 1 momentissa tarkoitettua standardista.

Euroopan yhteisöjen komission määrääjäksi antaman luvan nojalla eurooppalainen tekninen hyväksyntä voidaan antaa tuotteelle, jota koskevan yhdenmukaistetun standardin laatimisesta komissio on antanut toimeksianton tai muuten päättänyt.

6 §

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän perusteet

Eurooppalainen tekninen hyväksyntä annetaan jäsenvaltioiden valtuuttamien yhteisöjen muodostaman yhteenliittymän Euroopan yhteisöjen komission toimeksiannosta tuotteelle tai tuoteryhmälle laatiman hyväksyntäohjeen mukaisesti tarkastusten, testauksen ja arviointien perusteella.

Jos tuotteelle tai tuoteryhmälle ei ole hyväksyntäohjetta, eurooppalainen tekninen hyväksyntä voidaan antaa rakennuskohteelle vahvistettujen yhdenmukaistettujen olennaisien vaatimusten ja Euroopan yhteisöjen komission julkaisemien rakennusalan tuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetussa neuvoston direktiivissä 89/106/ETY (rakennustuotedirektiivi) tarkoitettujen perusasiakirjojen nojalla. Tällöin kuitenkin kaikkien jäsenvaltion valtuuttamien puhevaltaa käyttävien toimielinten tulee hyväksyä tuotteen arviointi tai, jos yksi-

mielisyyttä ei saavuteta, rakennustuotedirektiivissä tarkoitetun jäsenvaltioiden edustajien muodostaman rakennusalan pysyvän komitean on se hyväksyttävä.

7 §

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antaminen

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antaa valmistajan tai Euroopan talousalueelle sijoittuneen valmistajan edustajan hakemuksesta ympäristöministeriön asianomaista tuotetta tai tuoteryhmää varten tehtävään valtuuttama hyväksyntälaitos.

Jos ympäristöministeriö valtuuttaa tehtävään useita hyväksyntälaitoksia, sen tulee samalla määrätä siitä, mikä niistä käyttää yhteistä puhevaltaa jäsenvaltioiden valtuuttamien toimielinten muodostamassa yhteenliittymässä.

8 §

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän voimassaolo

Eurooppalainen tekninen hyväksyntä annetaan enintään viideksi vuodeksi. Voimassaoloaika voidaan erillisellä päätöksellä pidentää enintään viisi vuotta kerrallaan.

4 luku

Rakennustuotteen tyyppihyväksyntä

9 §

Tyyppihyväksynnän antaminen

Rakennustuotteen tyyppihyväksynnän antaa maankäyttö ja rakennuslain 148 §:n nojalla ympäristöministeriö tai hyväksyntälaitos, jonka ministeriö on valtuuttanut antamaan määrättyjä tuotteita tai tuoteryhmiä koskevia hyväksyntöjä.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan säätää tietyn rakenteen, rakennusosan taikka tarvikkeen, tuotteen tai laitteen tyyppihyväksynnän perusteista.

10 §

Tyyppihyväksynnän perusteet

Tyyppihyväksynnän perusteena tulee olla selvitys tuotteen ominaisuuksista, joille tyyppihyväksyntää haetaan. Asetuksella voidaan säätää, että hyväksytty toimielin varmentaa rakenteen, rakennusosan taikka rakennukseen kiinteästi liittyvän tarvikkeen, tuotteen tai laitteen asetuksessa määriteltujen vaatimusten mukaisuuden.

Ympäristöministeriö voi hyväksyä toimielimen, joka täyttää tässä laissa ja sen nojalla säädetyt vaatimukset, suorittamaan I momentissa tarkoitettujen vaatimusten mukaisuuden varmentamista.

11 §

Tyyppihyväksyntään liittyvä valvonta

Tyyppihyväksytyt rakennustuotteen valmistuksen laadunvalvonnan tulee varmistaa, että valmistuksessa syntyy tyyppihyväksyntäpäätöksessä mainitut vaatimukset täyttäviä tuotteita.

Tyyppihyväksytyt tuotteen valmistuksen laadunvalvonta muodostuu valmistajan ylläpitämästä tehtaan sisäisestä laadunvalvontajärjestelmästä ja valmistajan suorittamista testauksista sekä hyväksytyt toimielimen tehtaan sisäisen laadunvalvontajärjestelmän varmentamisesta tehtaan ja sen sisäisen laadunvalvonnan alkutarkastuksen ja tehtaan sisäisen laadunvalvonnan jatkuvan valvonnan, arvioinnin ja hyväksymisen perusteella. Valvontaan voi kuulua tuotteiden testauksia tehtaalla ja markkinoilla.

5 luku

Rakennustuotteen käyttöselosteen varmentaminen

12 §

Rakennustuotteen käyttöseloste

Rakennustuotteen käyttöseloste sisältää tarpeelliset tiedot tuotteen ominaisuuksista, käyttötavoista ja käyttökelpoisuudesta sekä

muista tuotteen käyttöön liittyvistä seikoista. Ympäristöministeriön asetuksella voidaan säätää, että rakennustuotteen katsotaan varmennetun käyttöselosteen perusteella täyttävän maankäyttö- ja rakennuslaista tai sen nojalla annetuista säännöksistä johtuvat vaatimukset.

13 §

Käyttöselosteen varmentaminen

Tuotteen valmistaja tai tämän edustaja voi hakea käyttöselosteen varmentamista toimielimeltä, jonka ympäristöministeriö on valtuuttanut varmentamaan asianomaisten tuotteiden tai tuoter ryhmien käyttöselosteita.

6 luku

Rakennustuotteen laadun varmentaminen

14 §

Rakennustuotteiden rakennuspaikkakohtaiset näytteet

Rakenteiden kelpoisuuden varmistamiseksi ympäristöministeriön asetuksella voidaan säätää, että rakenteiden ja niihin käytettyjen rakennusaineiden ja -tarvikkeiden sekä muiden rakennustuotteiden laatua valvotaan rakennuspaikalla tuotteista otetuille näytteille tehtävin kokein.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä näytteiden ottamisesta ja kokeiden suorittamisesta.

Rakenteiden kelpoisuuden varmistamiseksi rakennustyön aikana vaadittavat kokeet on annettava ympäristöministeriön hyväksymän toimielimen suorittavaksi.

15 §

Rakennuspaikkakohtaiset kokeet korvaava tuotteiden valmistuksen laadunvalvonta

Aineiden, tarvikkeiden, valmisosien tai rakenteiden ja niiden suojauksen kelpoisuuden toteamiseksi tehtävät kokeet voidaan korvata valmistajan ylläpitämällä tehtaassa sisäisellä laadunvalvontajärjestelmällä, jonka varmen-

taa ympäristöministeriön hyväksymä toimielin tehtaassa ja sen sisäisen laadunvalvontajärjestelmän alkutarkastuksen sekä tehtaassa sisäisen laadunvalvonnan jatkuvan valvonnan, arvioinnin ja hyväksymisen perusteella.

7 luku

Toimielinten valtuuttamista ja hyväksymistä koskevat yleiset säännökset

16 §

Rakennustuotteiden hyväksyntään osallistumisen yleiset edellytykset

Eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä ja tyyppi hyväksyntöjä antamaan sekä käyttöselosteita varmentamaan voidaan valtuuttaa ja rakennustuotteiden hyväksyntään liittyviä tehtäviä suorittamaan voidaan hyväksyä laitos, osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö taikka erityisestä syystä yhdistys tai säätiö, jolla on edellytykset toimia näissä tehtävissä asiantuntevasti, luotettavasti, vakavasti ja riippumattomasti.

17 §

Toimivalta toimielimen valtuuttamiseen ja hyväksymiseen

Ympäristöministeriö voi valtuuttaa toimielimen antamaan eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä tai maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:ssä tarkoitettuja tyyppi hyväksyntöjä sekä varmentamaan käyttöselosteita, jos se täyttää vaaditun pätevyyden ja riippumattomuuden.

Ympäristöministeriö voi hyväksyä varmentamiselimien, tarkastuslaitoksen ja testauslaboratorion tai muun toimielimen suorittamaan rakennustuotteiden CE-merkinnän edellytyksenä olevaan tuotteen vaatimusten mukaisuuden osoittamiseen liittyviä tehtäviä, suorittamaan tyyppi hyväksynnässä edellytetyt tuotteen vaatimusten mukaisuuden varmentamista ja tuotteen valmistuksen laadunvalvontaa taikka suorittamaan 14 ja 15 §:ssä tarkoitettuja tuotteiden rakennuspaikkakohtaisia kokeita ja niitä korvaavaa valmistajan sisäisen laadunvalvonnan varmentamista, jos

se täyttää vaaditun pätevyyden ja riippumattomuuden.

18 §

Ilmoittaminen Euroopan yhteisöjen komissiolle

Ympäristöministeriö ilmoittaa Euroopan yhteisöjen komissiolle ne hyväksyntälaitokset, jotka se on valtuuttanut antamaan eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä sekä ne varmentamiselimet, tarkastuslaitokset ja testauslaboratoriot, jotka se on hyväksynyt suorittamaan CE-merkinnän edellytyksenä olevaan tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyviä tehtäviä.

8 luku

Valtuutettuja ja hyväksytyjä toimielimiä koskevat erityiset vaatimukset

19 §

Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän antava toimielin

Toimielimen, joka valtuutetaan antamaan eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä, tulee pystyä:

- a) arvioimaan uusien tuotteiden käyttökelpoisuus tieteellisen ja käytännön tiedon pohjalta;
- b) tekemään puolueettomia päätöksiä suhteessa valmistajan ja valmistajan edustajan etuihin, sekä
- c) kokoamaan kaikkien asiaan liittyvien osapuolten näkemykset tasapainoiseksi arvioinniksi.

20 §

Tyyppihyväksynnän antava ja rakennustuotteen käyttöselosteen varmentava sekä vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen osallistuva toimielin

Toimielimellä, joka valtuutetaan antamaan tyyppihyväksyntöjä tai varmentamaan rakennustuotteen käyttöselosteita, ja toimielimellä, joka hyväksytään suorittamaan tässä laissa

tarkoitettuja vaatimusten mukaisuuden osoittamiseen liittyviä tehtäviä:

- a) tulee olla teknisesti pätevä ja ammatillisesti rehellinen henkilökunta, tarpeelliset laitteet ja riittävästi varoja; ja
- b) henkilökunnan on oltava riippumatonta kaikista rakennusalan tuotteiden kanssa suoraan tai välillisesti tekemisissä olevista piireistä, ryhmistä tai henkilöistä sen suorittaessa edellä mainittuja tehtäviä.

21 §

Toimielimen hyväksyminen suorittamaan tyyppihyväksyntää liittyvää laadunvalvontaa taikka rakennuspaikkakohtaisia kokeita tai niitä korvaavaa laadunvalvontaa

Toimielimellä, joka hyväksytään suorittamaan tyyppihyväksytyin tuotteen valmistuksen laadunvalvontaan liittyviä tehtäviä taikka rakennuspaikkakohtaisia kokeita tai niitä korvaavaa laadunvalvontaa, tulee olla riittävä, tehtävään pystyvä henkilöstö ja välineistö ja sen tulee kyetä tekemään puolueettomia päätöksiä suhteessa valmistajaan ja valmistajan edustajaan.

9 luku

Toimielimen valtuuttamisesta ja hyväksymisestä päättäminen

22 §

Asiantuntemuksen, luotettavuuden ja riippumattomuuden arviointi

Asiantuntemuksen arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota henkilöstön koulutukseen ja kokemukseen sekä toiminnassa osoitettuun pätevyyteen.

Hakijaa voidaan pitää luotettavana, jos hakijayhteisön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsentä tai varajäsentä, toimitusjohtajaa, vastuunalaista yhtiömiestä taikka muussa näihin rinnastettavassa asemassa olevaa ei ole viiden edellisen vuoden aikana tuomittu rangaistukseen sellaisesta teosta, joka osoittaisi hänen olevan sopimaton toimimaan valtuute-

tussa tai hyväksytyssä toimielimessä, eikä asetettu konkurssiin tai määrätty liiketoimintakieltoon. Luotettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös sellaisen yhteisön konkurssi viiden viimeisen vuoden aikana, jossa tässä momentissa mainitussa asemassa oleva hakijan palveluksessa oleva henkilö on ollut vastaavassa asemassa.

Hakijaa pidetään riippumattomana, jos hakija tai tämän palveluksessa oleva ei harjoita tai ole kaupallisesti, taloudellisesti tai muutoin riippuvuussuhteessa sellaiseen tahoon, joka harjoittaa rakennustuotteiden valmistusta, maahantuontia, kauppaa, suunnittelua, markkinointia tai korjausta. Hakija ei saa olla riippuvuussuhteessa myöskään tällaista toimintaa harjoittavien muodostamaan järjestöön.

23 §

Valtuuttamis- ja hyväksymispäätöksen sisältö

Ympäristöministeriö voi valtuuttaa tai hyväksyä toimielimen tehtävänsä määrääjäksi tai toistaiseksi. Valtuutus tai hyväksyntä voidaan rajata hakemuksessa esitettyä toimintaa suppeammaksi. Päätökseen voidaan liittää toiminnan harjoittamiselle ja toiminnan valvomiseksi tarpeellisia ehtoja.

Päätökseen voidaan liittää myös ehto, jonka mukaan toiminta on aloitettava vuoden tai sitä pidemmän määräajan kuluessa uhalla, että päätös raukeaa.

24 §

Valtuutuksen ja hyväksymisen edellytysten valvonta ja toiminnan keskeyttäminen

Ympäristöministeriö valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä rakennustuotteiden hyväksymisestä annettujen muiden säännösten samoin kuin valtuutusta ja hyväksymistä koskevan ympäristöministeriön päätöksen ehtojen noudattamista. Ministeriötä avustavat tässä tehtävässä alueelliset ympäristökeskukset ja kunnan rakennusvalvontaviranomaiset.

Valtuutettu tai hyväksytty toimielin on vel-

vollinen antamaan valvontaviranomaiselle valvontaa varten tarpeelliset tiedot. Yhteisön on ilmoitettava omistussuhteissaan tapahtuneista muutoksista, toiminnasta vastaavien henkilöiden vaihdoksista sekä toimintaa koskevista muista merkittävistä muutoksista valvontaviranomaiselle.

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä valvontaa varten tarpeellisia tarkastuksia sielä, missä toimintaa harjoitetaan.

Ympäristöministeriö voi antaa valtuutetulle tai hyväksytylle toimielimelle kirjallisen varoituksen tai keskeyttää toiminnan harjoittamisen, jos:

1) toiminnassa ei noudateta tämän lain tai sen nojalla annettuja tai rakennustuotteiden hyväksyntää koskevia muita säännöksiä;

2) tehtäviä ei ole suoritettu muutoin asianmukaisesti; tai

3) valtuutettu tai hyväksytty toimielin on rikkonut valtuutus tai hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja.

Toiminnan keskeyttämistä koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

25 §

Valtuutuksen ja hyväksymisen peruuttaminen

Ympäristöministeriön on peruutettava valtuutus tai hyväksyminen, jos:

1) valtuutettu tai hyväksytty toimielin ei ylläpidä säännöllistä toimintaa tai lopettaa kyseisen toiminnan;

2) valtuutettu tai hyväksytty toimielin ei enää täytä valtuutuksen tai hyväksymisen edellytyksiä eikä ole määräajassa korjannut niissä olevia puutteita;

3) toimielin on asetettu konkurssiin; tai

4) määräävässä asemassa oleva toimielimen edustaja on asetettu liiketoimintakieltoon.

Ministeriön on peruutettava valtuutus tai hyväksyminen myös jos yhteisön toiminta on keskeytetty eikä yhteisö kohtuullisessa ajassa ole poistanut toiminnan keskeyttämiseen johdaneita syitä.

Valtuutuksen tai hyväksymisen peruuttamista koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

10 luku

Valtuutetun ja hyväksytyin toimielimen toimintaa koskevat vaatimukset

26 §

Esteellisyys

Hyväksyntälaitoksen ja muun valtuutetun toimielimen sekä hyväksytyin varmentamiselimen, tarkastuslaitoksen ja testauslaboratorion henkilöstöön sovelletaan, mitä hallintomenettelylain (598/1982) 10 ja 11 §:ssä säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

27 §

Salassapito

Joka tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan on saanut tietoja jonkun taloudellisesta asemasta tai liike tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista, ei saa ilman asianomaisen suostumusta sivulliselle ilmaista eikä käyttää yksityiseksi hyödykseen näin saamiaan tietoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä asian ilmaisemista:

- 1) valtion ja kunnan viranomaiselle tämän lain mukaisten tehtävien valvomista varten;
- 2) syyttäjää tai poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämistä varten; eikä
- 3) tuomioistuimelle.

28 §

Vastuuvakuutus

Toimielimellä, joka valtuutetaan antamaan eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä tai tyyppihyväksyntöjä taikka varmentamaan käyttöselosteita, sekä toimielimellä, joka hyväksytään suorittamaan tässä laissa tarkoitettuja rakennustuotteiden hyväksyntään liittyviä tehtäviä, tulee olla ympäristöministeriön hyväksymä vastuuvakuutus tai siihen rinnastettava muu järjestely.

29 §

Virkavastuu

Hyväksyntälaitoksen taikka muun valtuutetun tai hyväksytyin toimielimen toimihenkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä.

30 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus 27 §:ssä säädetystä salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava 40 luvun 5 §:n mukaan tai muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Joka tarjoaa tässä laissa tarkoitettuun eurooppalaiseen tekniseen hyväksyntään tai muuhun rakennustuotteiden hyväksyntään liittyviä palveluja ilman tässä laissa edellytettyä ympäristöministeriön valtuutusta tai hyväksyntää on tuomittava rakennustuotteiden hyväksyntärikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

11 luku

Erinäiset säännökset ja voimaantulo

31 §

Asetuksenantovaltuus

Valtuutuksen saamisesta eurooppalaisen teknisen hyväksynnän tai maankäyttö ja rakennuslain 148 §:ssä tarkoitettua tyyppihyväksynnän antamiseen taikka rakennustuotteen käyttöselosteiden varmentamiseen ja hyväksynnästä tässä laissa tarkoitettuihin tuotehyväksyntään liittyviin tehtäviin sekä näiden edellytyksenä olevasta pätevyyden ja riippumattomuuden osoittamisesta säädetään tarkemmin ympäristöministeriön asetuksella. Ympäristöministeriön asetuksella säädetään myös menettelystä tässä momentissa tarkoitettujen hakemusten käsittelyssä sekä valtuuttamisesta ja hyväksynnästä päätettäessä.

Myös menettelystä eurooppalaista teknistä hyväksyntää tai tyyppihyväksyntää annettaessa taikka käyttöselostetta varmennettaessa sekä siihen liittyvästä hakemuksesta ja vaatimusten mukaisuuden osoittamisesta säädetään tarkemmin ympäristöministeriön asetuksella.

Ympäristöministeriön asetuksella säädetään tarkemmin myös rakennustuotteen CE-merkinnästä sekä rakennustuotedirektiivissä tarkoitettua vaatimustenmukaisuustodistuksesta ja -vakuutuksesta.

32 §

Muutoksenhaku valtuutetun tai hyväksytyin toimielimen päätökseen

Asianosainen, joka on tyytymätön hänen hakemukseensa annettuun tai häntä koskemaan valtuutetun tai hyväksytyin toimielimen päätökseen, voi vaatia päätöksen tekijältä päätöksen oikaisemista.

Päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, voidaan hakea muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Menettelystä oikaisuvaatimuksen tekemisessä ja sen käsittelemisessä säädetään tarkemmin ympäristöministeriön asetuksella.

33 §

Muutoksenhaku ministeriön päätökseen

Ympäristöministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta hal-

linto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

34 §

Todistuksia koskeva vastavuoroisen tunnistamisen lauseke

Tässä laissa tarkoitettua maankäyttö- ja rakennuslain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisen tyyppihyväksynnän voi antaa ja käyttöselosteen varmentaa Euroopan talousalueen muussa jäsenmaassa vastaavaan tehtävään hyväksytty toimielin.

Tässä laissa säädetyssä rakennustuotteen hyväksynnässä voi vaadittavia tehtäviä suorittaa Euroopan talousalueen muussa jäsenmaassa vastaavaan tehtävään hyväksytty toimielin.

Ympäristöministeriö ilmoittaa hakemuksesta ne toimielimet, jotka on asetettu tehtäväänsä muussa Euroopan talousalueen jäsenmaassa tässä laissa säädettyä vastaavasti.

35 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 2002 .

Ennen tämän lain voimaantuloa annettu ministeriön päätös toimielimen valtuuttamisesta antamaan eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä sekä varmentamiselimen, tarkastuslaitoksen tai testauslaboratorion hyväksymisestä suorittamaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä on voimassa, kunnes tämän lain nojalla toisin päätetään.

2.

Laki**maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1999 annetun maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 148 § seuraavasti:

148 §

Tyyppihyväksyntä

Asianomainen ministeriö voi hakemuksesta määrääjäksi hyväksyä rakenteen, rakennusosan taikka rakennukseen kiinteästi liittyvän tarvikkeen, tuotteen tai laitteen rakentamisessa käytettäväksi (tyyppihyväksyntä). Hyväksynnän yhteydessä voidaan myös poiketa rakentamista koskevista määräyksistä. Ministeriö voi valtuuttaa asianmukaiset vaatimukset täyttävän toimielimen antamaan tyyppihyväksyntöjä. Toimielin ei kuitenkaan voi hyväksynnän yhteydessä poiketa rakentamista koskevista määräyksistä.

Tarkastuselin, jonka ministeriö tai hyväksyntöjä antava toimielin on hyväksynyt, valvoo jatkuvasti tyyppihyväksytyjen tuotteiden laatua. Tyyppihyväksyntä tulee peruut-

taa, jos siihen tuotteen valmistuksen tai laadunvalvonnan epäkohtien johdosta havaitaan olevan aiheutta. Hyväksynnän peruuttaa ministeriö tai se hyväksyntälaitos, joka on hyväksynnän antanut.

Toimielimen valtuuttamisesta sekä tyyppihyväksynnän antamisesta ja peruuttamisesta noudatettavasta menettelystä samoin kuin tarkastuselimen hyväksymisestä ja tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä säädetään rakennustuotteiden hyväksynnästä annetussa laissa (/). Menettelystä säädetään tarkemmin tämän lain tai rakennustuotteiden hyväksynnästä annetun lain nojalla valtioneuvoston tai asianomaisen ministeriön asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 200 .

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain 148 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1999 annetun maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 148 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

148 §

Tyyppihyväksyntä

Asianomainen ministeriö voi hakemuksesta määrääjäksi hyväksyä rakenteen, rakennusosan taikka rakennukseen kiinteästi liittyvän tarvikkeen, tuotteen tai laitteen rakentamisessa käytettäväksi (tyyppihyväksyntä). Hyväksynnän yhteydessä voidaan myös poiketa rakentamista koskevista määräyksistä. Ministeriö voi valtuuttaa asianmukaiset vaatimukset täyttävän toimielimen antamaan tyyppihyväksyntöjä. Toimielin ei kuitenkaan voi hyväksynnän yhteydessä poiketa rakentamista koskevista määräyksistä.

Tarkastuselin, jonka ministeriö tai hyväksyntöjä antava toimielin on hyväksynyt, valvoo jatkuvasti tyyppihyväksytyjen tuotteiden laatua. Tyyppihyväksyntä tulee peruuttaa, jos siihen tuotteen valmistuksen tai laadunvalvonnan epäkohtien johdosta havaitaan olevan aiheutta.

Asetuksella säädetään tyyppihyväksyntää koskevasta menettelystä.

Asianomainen ministeriö voi hakemuksesta määrääjäksi hyväksyä rakenteen, rakennusosan taikka rakennukseen kiinteästi liittyvän tarvikkeen, tuotteen tai laitteen rakentamisessa käytettäväksi (tyyppihyväksyntä). Hyväksynnän yhteydessä voidaan myös poiketa rakentamista koskevista määräyksistä. *Ministeriö voi valtuuttaa asianmukaiset vaatimukset täyttävän toimielimen antamaan tyyppihyväksyntöjä. Toimielin ei kuitenkaan voi hyväksynnän yhteydessä poiketa rakentamista koskevista määräyksistä.*

Tarkastuselin, jonka ministeriö tai hyväksyntöjä antava toimielin on hyväksynyt, valvoo jatkuvasti tyyppihyväksytyjen tuotteiden laatua. Tyyppihyväksyntä tulee peruuttaa, jos siihen tuotteen valmistuksen tai laadunvalvonnan epäkohtien johdosta havaitaan olevan aiheutta. *Hyväksynnän peruuttaa ministeriö tai se hyväksyntälaitos, joka on hyväksynnän antanut.*

*Toimielimen valtuuttamisesta sekä tyyppi-
pihyksynnän antamisessa ja peruuttami-
sessa noudatettavasta menettelystä samoin
kuin tarkastuselimen hyväksymisestä ja tar-
kastuksessa noudatettavasta menettelystä
säädetään rakennustuotteiden hyväksynnäs-
tä annetussa laissa (/). Menettelys-
tä säädetään tarkemmin tämän lain tai ra-
kennustuotteiden hyväksynnästä annetun
lain nojalla valtioneuvoston tai asianomai-
sen ministeriön asetuksella.*

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä
kuuta 200 .*